

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 8 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Prijateljem Vodnikove družbe

Za letošnje jesenske dni, ki že naznanjajo bližnjo zimo, vam je pripravila Vodnikova družba lep dar štirih knjig, ki

bodo po večini še ta mesec dospele po poverjenikih v vaše hiše.

Reš je, da se pozna gospodarska stiska tudi pri tej naši vsenarodni ustanovi, ki nudi za majhen denar 20 Din vsakemu članu poleg pratike prav zanimive knjige, ki so posebno letos srečno izbrane.

Odboru je žal, da ne more poslati knjig prav vsem svojim bivšim članom in da letos niso v našem seznamu vsi, ki smo jih vsa leta šteli za svoje.

Vendar upa odbor, da bodo morebiti vsaj zdaj plačali članarino še oni, ki jo doslej niso mogli, da bodo lahko tudi letošnje knjige uvrstili v

svojo domačo knjižnico. Naj ne bo slovenske narodne hiše brez Vodnikovih knjig.

Zato naj se oni, ki so se iz kateregakoli vzroka zakasnili, prijavijo pri svojih poverjenikih.

Družba bo kljub dvojnemu stroškom pri pošiljanju izkušala ugoditi tudi tem, ker se odbor zaveda, da je bila letos tudi v boljših družinah stiska za denar. Knjige bodo, ko se pojavijo v javnosti, vzbudile toliko zanimanja, da jih bomo kakor lansko leto morali še pozneje pošiljati.

Prijatelje Vodnikove družbe prosimo, da pomagajo odboru in poverjenikom pri nabiranju članov, saj bo nam vsem v čast in korist, če ohranimo tudi letos kljub stiski število 16.000 članov.

Po geslu, da se dobro blago samo hvali, nam ni treba Vodnikovih knjig še posebej priporočati. Vzemite in čitajte jih!

Celih deset let po vojni in tudi že med njo je neusmiljeno pela sekira po naših gozdovih, saj je bil prav mnogim gospodarjem pravi izkupiček za les denar, ki je bil poteben za davke, zavarovalnino poslopj in druge vsakdanje potrebe. Ne more se reči, da se je zato nespametno gospodarilo in da so se gozdovi sekali brez potrebe. Pač pa je bilo nekaj drugega, kar je neizogibno vodilo do poplav. Redek je bil namreč gospodar, ki bi bil posekane goljave spet pogozdil, čeprav obstoje strogi zadevni zakonski predpisi.

Da bomo mogli razumeti silno važnost gozdov v krogotoku vode, moramo pomisliti, da so gozdovi tista varna odeja, ki nam ohranjuje po hribih debelo mahovo rušo in plast zemlje, ki sprejema vase ogromne množine dežja in ga počasi pozneje dovaja rastlinam, delno ga pa izpušča nazaj v ozračje. Drevje samo tudi posrka mnogo vode. Tako se ob dežju kopičijo po gozdovih silne zaloge vode in tako se le manjše količine te vode stekajo v potoke in reke. Če posekamo na rebri gozd, izgine takoj za njim tudi mahovita ruša. Dež, ki pada na golo prst, odteka naglo, ne da bi proniknil v globlje plasti. Tako nastanejo iz pohlavnih potočkov besni hudourniki.

Na osnovi tega opazovanja lahko ukrenemo potrebno in odstranimo kvarne vzroke, kolikor je v naših močeh. Oprimimo se brez odlašanja širokopoteznega pogozdovanja goličav, nastalih v zadnjem desetletju, in popravimo tisto, kar smo po nevednosti zagrešili. Vsaka občina, ki ima na svojem ozemlju iztrebljene gozdove, naj brez odlašanja napravi za svoj okoliš drevesnico za gozdno drevje, da boča mogli v nekaj letih vsi posestniki spet pogozditi svoje goljave. Če se ne bomo naglo in z vso vnemo oprijeli pogozdovanja, čaka tudi našo banovino tista usoda, ki je doletela Krás: da bodo nalivi v nekaj letih odnesli z nepogozdenih pobočij prst. Ostala bi potem pusta skala, ki bi še tisoče let pričala o nespameti in o brezbriznosti našega rodu.

Na ta izvajanja bo morda kdo rekel, da zdaj ni treba več zabijati milijonov v regulacijo naših potokov in rek, češ, da bo pozneje, ko bo pogozditev dovršena vse to delo nepotrebno. Kakor poznamo naše ljudi, vemo, da bo trajalo še zelo dolgo, preden se bo sploh začelo pogozdovanje, še dalje pa, preden bo končano. Z regulacijo in drugimi obrambnimi deli moramo skrbeti za takojšnjo pomoč, medtem ko nalagamo s pogozdovanjem neprecenljivo glavnicu za bodoče rodove.

Važnost tajnikovega dela v občinski pisarni

Še v decembru se bo sestel banovinski svet, da bo preudaril in odobril bansko uredbo o občinskih uslužbencih. Ta uredba bo tolike važnosti, da jo lahko imenujemo ogelni kamen naše bodoče občine. Zato je treba vse pravočasno pretehtati, da se ne bomo zaleteli in bi postal iz ogelnega kamna kamen spotike.

Občinski tajnik je tisti delavec, ki dejansko vodi občinsko upravo. Kjer je bil župan zelo zaposlen ali pa premalo izobražen, je bil že doslej dejanski gospodar v občini občinski tajnik. Po novem občinskem zakonu pa je občinski tajnik naravnost odgovoren oblastvom za vsak dopis, saj ga mora tudi poleg občinskega predsednika (župana) podpisati. Od dela občinskega tajnika so odvisne dostikrat prav znatne koristi občanov. Tako je leta 1928. na dravski gradbeni direkciji zapadlo nad 170.000 Din za javna cestna dela samo zato, ker mnogo občin sploh ni poslalo nikakega računa v to svrhu. Pozneje so bili predloženi vsem občinam novi količniki za izračunavanje katastrskega čistega donosa. Vse občine so se po svojih tajnikih izrekle soglasne. Ko pa se je odmeril na tej osnovi davek, in sicer mnogo višji od prejšnjega, se je šele videlo, koliko je naš kmet izgubil. To sta le dva primera od stoterih.

Zato je nad vse važno, da pravočasno in strnjeno zahtevajo vse občine, naj banovinski svet vse to upošteva in določi za bodoče tajnike povečanih občin začasno izobrazbo, da bo mogel tajnik presoditi važnost kakšnega dopisa in obvarovati občinsko upravo pred občutnimi škodami. Za večje občine (nad 4000 duš) pa bo potreben poleg tajnika še njegov pomočnik, morda dosedanji, praktičnega dela vajeni tajnik. Prav tako bo kazalo v manjših občinah obdržati dosedanje tajnike.

Glede nastavitve novih šolanih tajnikov je treba pomisliti, da se bo ta zadeva dala izvesti le postopno in da bo treba napraviti vsakemu prosilcu po daljši poizkusni službi (praksi) še strokovni izpit.

Mnogi ugovarjajo, da bo prišlo vzdrževanje takšnega šolanega tajnika, ki bo stal 2000 Din ali še več na mesec, predrago, ne mislijo pa, da bo to le še vedno ceneje, kakor so bili upravni stroški prejšnjih malih občin skupaj.

Seveda je treba položiti na srce novim občinskim tajnikom, naj se poprimejo, ko dobijo stalnost v službi, dela z ono vnemo, ki ne bo smela poznati le uradnih ur. Tako bi dobili v občinskih tajnikih poleg učiteljstva in duhovništva javne delavce, ki bi bili važni nosilci napredka našega podeželja.

Še o borbi proti povodnjim

Najglavnejši vzrok poplav so posekani gozdovi

Zadnja «Domovina» je načela vprašanje borbe proti povodnjim, ki so, kakor kaže, vsako leto hužje in hudo zadenejo zdaj ta, zdaj oni del banovine. Nujna je potreba, da se oprimejo naši novi občinski odbori z vso vnemo tega vprašanja in čimprej osnujejo prepotrebne vodne zadrage,

važno je tudi, da vemo, odkod naenkrat takšne povodnji. Če bomo dognali vzroke, se bodo nemara dale poplave tudi preprečiti, kar je vsekakor bolj važno kakor borba proti že nastalim poplavam.

PRIJATELJI IN PRIJATELJICE, zdaj proti koncu leta nam spet pomagajte in opozorite na «Domovino» svoje sorodnike, prijatelje in znance, ki še niso v vrstah naših naročnikov! L pa beseda lepo mesto najde. Poleg rednega plačevanja naročnine naj bo vsakemu našemu naročniku častna dolžnost, pridobivati nam novih prijateljev!

Sestavljanje občinskih proračunov po novih predpisih

V «Službenih Novinah» z dne 3. t. m. objavlja finančni minister navodila za sestavljanje občinskih proračunov za proračunsko leto 1934/1935. Iz navodil povzemamo le najvažnejše odstavke. V uvodu je rečeno, da je z uveljavljenjem novega zakona o občinah pri večini občin omogočeno izenačenje dosedanjih različnih predpisov o občinskem gospodarstvu.

Občinski proračun mora biti stvaren, kar pomeni, da naj bo razlika med določenim in dejanskim proračunom čim manjša. Čim manjša je razlika, tem stvarnejši in boljši je proračun. Če znaša ta razlika nad 10 odstotkov, proračun ni dobro sestavljen. Važno je tudi, da je proračun vravnotežen, da dohodki krijejo izdatke. Brez tega načela izgubi proračun svojo vrednost. Poleg tega mora biti dober proračun tudi enoten, popoln in pregleden. Občinsko proračunsko leto je čas, za katerega je občinski proračun odobren. Računsko leto je pa čas, v katerem morajo biti zaključeni računi o izdatkih in dohodkih pro-

Ko poteče proračunsko leto, se ne morejo več določati izdatki, niti otvarjati krediti. Iz kreditov, otvorjenih do kraja proračunskega leta, se bodo izdajale naredbe in plačilni nalogi do konca četrtega meseca po poteku proračunskega leta, denar se bo pa izplačeval do konca petega meseca sledečega proračunskega leta, toda samo po pravilno likvidiranih računih. Po tem roku se ne bo več izplačeval denar iz proračunskih, odnosno poznejših in izrednih kreditov. Na osnovi te določbe traja državno računsko leto do 31. avgusta, odnosno pet mesecev več kakor proračunsko leto. Ker je pa občinsko proračunsko leto po svojem trajanju po členu 95. zakona o občinah izenačeno z državnim proračunskim letom, traja torej tudi občinsko računsko leto pet mesecev več kakor proračunsko leto, odnosno do 31. avgusta.

Glavno načelo, ki se ga je treba držati, je, da se po poteku proračunskega leta ne morejo več določati izdatki. Pravico določanja izdatkov lahko izvršuje pristojni občinski organ po občinskem proračunu samo do poteka proračuna, odnosno do 31. marca. Če izdatek po odobrenem proračunu, ki je v redu določen, ni izplačan pred

31. marcem, se lahko izplača v breme proračuna, po katerem je določen, do 31. avgusta, in sicer samo, če je bila naredba glede dejanskega izplačila izdana pred 1. avgustom, odnosno do 31. julija. Torej po 1. avgustu se tudi po pravilno določenih izdatkih ne morejo več izdajati nalogi za izplačila proračuna, v katerem je bilo določeno izvršeno.

Občinski proračun sestavi občinska uprava najpozneje tri mesece pred začetkom proračunskega leta, odnosno do 31. decembra vsakega leta. Preden pride osnutek proračuna pred občinski odbor, mora biti pet dni na vpogled občanom. Vsak občan in vsakdo, ki plačuje v občini kakršenkoli državni neposredni davek ne glede na to, ali je v dotični občini davčna uprava ali ne, ima pravico v določenem roku izraziti k proračunu svoje pismene pripombe. Občinski odbor mora predložiti sklep o osnutku proračuna z vsemi pripombami in izpremembami sreskemu načelniku. Če znaša stopnja doklad v osnutku proračuna do 50 odstotkov in če v smislu člena 98. zakona o občinah ni pooblaščen, proračun odobriti, pošlje sreski načelnik osnutek proračuna v odobritev banski upravi. Če presega stopnja doklad 200 odstotkov, mora biti osnutek proračuna predložen finančnemu ministrstvu, in sicer najpozneje v prvem in drugem primeru do 15. februarja 1934. Če nadzorno oblastvo, sreski načelnik, ni sporazumen s sklepom občinskega odbora, odnosno če občinski odbor ne osvoji pripomb nadzornega oblastva, pošlje osnutek proračuna s pripombami v odobritev pristojnemu proračunsko leto pred začetkom proračunskega leta, torej do 1. marca 1934.

Če pristojno oblastvo osnutka proračuna ne odobri do 15. marca, odnosno do 1. aprila, se smatra, da je predloženi proračun sprejet. Če pa se osnutek proračuna sploh ne odobri, veljajo odredbe odstavka 3. člena 98. zakona o občinah.

V naslednjem govoru pojasnila o tehnični sestavi občinskega proračuna in je v lažje razumevanje priložen tudi obrazec. Ker se prične proračunsko leto po občinah istočasno z državnim proračunskim letom, se bodo občine v januarju, februarju in marcu leta 1934. financirale po odo-

brenih proračunih za leto 1933. Po členu 147. zakona odobreni proračuni po dosedanjih predpisih ostanejo v veljavi do začetka novega proračunskega leta. Financiranje bo šlo po načelu dvanajstin, potrebne izpremembe se bodo pa izvršile po členu 100. zakona o občinah. V obračunu za leto 1933. se mora izkazati ločeno financiranje za te tri mesece.

V smislu določb člena 100. zakona o občinah mora občinska uprava financirati po proračunu tako, kakor je odobren, to je krediti, odobreni za določene potrebe, se lahko porabijo samo za te potrebe. Prekoračenje poedinih postavk in prenosi iz ene postavke v drugo niso dovoljeni brez dovoljenja pristojnih oblastev, ki so po členu 100. v zvezi s členom 98. zakona v to določene. Tu je treba upoštevati, da so po zakonu odobrena samo ona predhodna prekoračenja, odnosno prenosi iz ene postavke v drugo, ki se nanašajo na istovrstne izdatke. Prekoračenja poedinih partij in prenosi iz ene partije v drugo niso dovoljeni. Za ta po zakonu priznana prekoračenja je treba vedno zaprositi pristojna oblastva predhodno in pravočasno za predhodno dovoljenje, preden se denar izda. Prekoračenja brez prejšnjega dovoljenja pristojnih organov se ne bodo priznala, temveč pojdejo v breme dotičnega, ki je denar izplačal, odnosno plačilni nalog izdal. Vsaka prošnja glede prekoračenja mora biti opremljena z zadostno utemeljitvijo in mnenjem nadzornega oblastva, ako naj zahtevo odobri banska uprava, odnosno z mnenjem banske uprave, če je za to potrebno odobrenje finančnega ministrstva. Pripominja se, da iz partije nepredvideni izdatki ne smejo biti osebni izdatki.

Take izdatke, pa naj bodo naknadni ali izredni krediti, je treba izkazati v obračunu v posebnih rubrikah. Pri prekoračenju je treba v obračunu izkazati ves znesek partije.

Vsakemu občinskemu proračunu je treba priložiti kot priloge zapisnik in sklep občinskega odbora o osnutku proračuna s točno označeno celotno vsoto dohodkov, en izvod odobrenega proračuna iz preteklega leta s klavzulo odobrenja po pristojnem oblastvu, podroben pregled občinskih dolgov in terjatev za prejšnja leta, pregled stvarnih dohodkov in izdatkov za tekoče leto po vrstah in mesecih, proračune gospodarskih podjetij, ustanov, zavodov in skladov, kolikor imajo od občinskega ločene proračune, pritožbe ali proteste proti osnutku proračuna, če so bili vloženi, poimenski seznam vseh občinskih

Gustav Strniša:

Zadnji rokovanjač

«Ali ti je žal in se kesaš vsega zlega in vsega greha, kar si ga kdaj storil?»

«Žal mi je, a najbolj hudo mi je za to dobro žival, ki me je preživljala. Oslepil sem jo, da sem jo mogel voditi okoli. Kako bo zdaj s to mojo sirotno živaljo? Kdo bo skrbel za njo?»

«To se bo že uredilo, kar miren bodi!» ga je tolažil župnik in ga previdel.

Zacingljal je zvonček in vzdramil gozdne prebivalce. Zazvonil je Grogga, ki je s ponižno sklonjeno glavo klečal v bližini.

Trenutno je zašumelo v vejah, medved je zarenčal, a stari medvedar je sredi noči v divji hosti sprejel svojega Boga.

Zdaj je Grogga spet župnika spremil nazaj. Nekaj časa sta molčala, potem je starčka nagovoril:

«Dober gospod ste. Pomagajte mi, hude skrbi nosim!»

Župnik ga je pogledal:

«Ti nisi cigan. Kdo si prav za prav? Cigava je deklica, ki je med cigani?»

«Jaz sem zadnji rokovanjač Veliki Grogga.»

Župnik je osupnil:

«Ti si tisti strašni razbojnik?»

«Še nikogar nisem ubil, to vam prisežem. Nesrečna rokovanjaška kri se me drži. Zadnji sem in zato moram nositi vse grehe bivših tovarišev.

7 Dondež je umoril starega Rekarja, Velikonja ima na vesti skopuljo Trsko, Dimež je obsil za pete nad mravljišče pastirčka Tinčka in vsi drugi nepojasnjeni grehi leže nad menoj. Vsega sem jaz kriv, čeprav sem nad krvjo nedolžen.»

Župnik ga je sočutno pogledal:

«Verujem ti. Pojdi z menoj v župnišče, da se pomeniva. Ne bojim se te, otrok božji si, kakor smo vsi ljudje.»

Kakor skromna ovčica je Veliki Grogga korakal za starim župnikom. Ko sta dospela v župnišče, je starček skrbno zaklenil vrata in nato odšel v klet. Vrnil se je s poličem vina, suho klobaso in kosom kruha:

«Sedi in jej, potem bova govorila!»

Grogga ni bil lačen. Toda starčku se ni hotel zameriti, zato je urno segel po klobasi in si nalil vina.

Ko se je najedel, ga je župnik vprašal:

«Torej, kaj imaš na duši? Kar povej! Če so tvoji grehi rdeči kakor škrlat in se jih pokesaš iz ljubezni do Boga, ti bodo odpuščeni!»

Pa je zaupal Grogga staremu, kako ga skrbi zavoljo hčerke, češ, da jo je začela preganjati gosposka, ker zahaja on v njeno hišo. Boji se za njo, ker je poštena in nepokvarjena.

«K meni naj pride za toliko časa, da se vse pozabi! Vzel jo bom za deklo. Ne bo ji slabo. Če pa zvedo zanjo, bom sam govoril s kranjskim sodnikom. Ta gospod je moj šošolec. Če mu vse razložim, je ne bo po nedolžnem preganjal. Ti pa opusti tud, tatvine! Ali ne veš, kako je tatvi-

na nekaj umazanega? Sam praviš, da imaš nekaj denarja, ki ni prikraden, hči ima pa hišico. Prični pošteno živeti!»

«Odlasal sem, a zdaj se izpreobrnem. Prosim, spovejte me!»

Velikan je pckleknil in se izjecljal kakor otrok.

Župnik ga je blagoslovil in mu stiskal roko: «V nebesih imajo večje veselje nad enim krivičnim, ki se izpreobrne, kakor nad devetindevetdesetimi pravičnimi! Pojdi v miru!»

Naslednji dan je prišla Rezika v župnišče. Nihče, niti Živčkov ni vedel, kje je njegova izvoljenka.

II del.

Zaklad.

Za Šmarjetno goro so še danes stare razvaline šmarješkega gradu. Na gori je stala nekdanja cerkva svete Marjete, ki je kesneje skoro popolnoma razpala. Kranjski meščani se dokaj zanimajo za stara zgodovinska poslopja in cerkve. Zato se jim je zdelo škoda cerkvice, ki stoji na prijazni Šmarjetni gori; popravili so jo in ji dali napraviti leseno streho.

Pravljica pripoveduje, da je sveta Marjeta, ki je prebivala v oltarju te cerkvice, sama odšla odtod.

V gradu na Šmarjetni gori je namreč živela graščakinja, ki ni marala videti nobenega človeka in je posebno sovražila siromeke. Bila je skopa in odurna, da so se je vsi bali.

uslužbencev s pregledom celotnih letnih prejemkov za tekoče leto, uredbo občinskih uslužbencev, zadnji odobreni obračun, pojasnilo proračuna, podrobnejša pojasnila vseh izdatkov za vsako partijo posebej in naposled izkaze davčnih oblastev o odmeri neposrednega davka.

Politični pregled

V ponedeljek je odpotovalo v Rim naše odposlanstvo

k trgovinskim pogajanjem z Italijo.

Gre predvsem za izpremembe carinskih postavk za živino in živinske proizvode. Italijanska vlada zahteva zvišanje teh carin, da bi varovala domačo živinorejo.

Ruski ljudski komisar za zunanje zadeve Litvinov je prispel v Washington,

da se bo pogajal z Zedinjenimi državami glede sklenitve gospodarske zveze z Rusijo.

Glavna predmeta pogajanj bosta razdelitev ruskih naročil na ameriškem trgu in prodaja znatne količine ameriškega bombaža Rusiji. Razgovor bo pa tudi o težkočah, ki jih povzročajo Japonska obema državama, in se sodi, da se bodo sklenili proti japonski napadalnosti primerni ukrepi.

Italijanska vlada je bila te dni preosnovljena.

Odstopila sta mornariški minister Sirianni in letalski minister Italo Balbo.

Ostavki obeh ministrov sta v zvezi s preosnovo italijanskih vojaških sil. Obe ministrstvi sta bili začasno poverjeni ministrskemu predsedniku Mussoliniju.

V nedeljo je bila v Solunu slovesno

otvorjena četrta balkanska konferenca

in so bili izvoljeni pododbori za proučitev posameznih vprašanj balkanskega sodelovanja, tako političnega kakor gospodarskega.

Bukareški «Cuventul» objavlja vest

o skorajšnjem priznanju sovjetske Rusije po državah Male antante.

Po mnenju lista se bodo že v najkrajšem času pričela pogajanja, in sicer najprej med Rumunijo in sovjetsko Rusijo. V ta namen bo odpotoval rumunski zunanji minister Titulescu v Moskvo; če pa tega ne bo utegnil, se bo sestel s pooblaščenim zastopnikom sovjetske Rusije v Budimpešti. Vprašanje pa je seveda, ali ima ta vest sploh podlago.

Nekega dne se je svetnica Marjeta sama napotila k nji, da bi jo prosila, naj ji dá kaj v dar.

Graščakinja je svetnico po strani pogledala. Takoj jo je spoznala, saj je bila Marjeta prav tako oblečena kakor v oltarju.

Srce stare graščakinje se pa ni omeščalo, ko se je oglasila svetnica in jo s srebrnim glasom prosila, naj ji kaj daruje, da bo imela zasluženje pred Bogom; jezno se je našobila in že je svetnico nahrulila:

«Ali meniš, da boš ti bolje opravila, kakor so opravili drugi? Ha, ha, ha! Kako se motiš! Če si lačna, kar pogini! Kaj meni mar! Kdor si sam ne zna pomagati, naj umre!»

«Usmili se starcev in stark, ki prihajajo k meni in me prosijo, naj ti omeščam srce! Po Kranjskem je strašna lakota, a ti imaš polne kašče, daruj mi kaj za moje siromake!» je še enkrat prosila svetnica.

Graščakinja je pričela divjati in kleti, da ne bo podpirala beraške sodrge in naj se svetnica z berači vred pobere odtod.

Sveta Marjeta je milo zajokala. Zalostno je še enkrat pogledala graščakinjo in upala, da se zadnji trenutek omešča njeno neusmiljeno srce, pa se je zmotila. Graščakinja ji je obrnila hrbet in ker se je svetnica še obotavljala, jo je zapodila s psom.

Sveta Marjeta se je vrnila v cerkvico in se poslovila od nje. Kamor je stopila njena noga, so zrasle vijolice, ki še zdaj rasejo na Šmarjetni gori. Odpotovala pa je daleč, daleč. Ustavila se je

Prav oprano - ostane dolgo kakor novo

Rajši kakor da perilo krtačite in mencate, ga kuhajte 15 minut. Na milijone kisikovih mehurčkov, ki se jih razvije v raztopini Schichtovega Radiona, požene milno peno skozi tkanino, ne da bi ji kaj škodovalo. Tako operete perilo hitro, lepo in prizanesljivo, če redno uporabljate Schichtov Radion.

Razočaranje.

- A: «Včeraj sem izgubil denarnico.»
 B: «No, to je moralo biti neprijetno presenečenje!»
 A: «Dà, posebno za tistega, ki jo je našel.»

Moda.

- «Mož: «Križ božji, kaj se je pa zgodilo, ženica, da imaš na ušesu obliž?»
 Žena: «To vendar ni obliž, nego moj novi klobuk...»

šele na Ptujskem polju na zelenem Štajerskem, kjer so jo dobri kmetje veselo sprejeli in jo pospremili v cerkev.

Brezsrčna graščakinja ni več dolgo gospodovala. Komaj je svetnico odslovila, se je vsa razburjena zaklenila v svoje sobe. Sedla je k visokemu oknu in se zagledala čez polje, ki je prijazno sijalo v solnčnih žarkih. Komaj se je ozrla čez poljano, se je v daljavi zabliskalo. Dvignil se je oblak, velik in črn, in splaval proti gradu. Pričelo se je strašno bliskati in že je treščilo v grad. Ogenj je švignil iz grajske strehe. Graščakinja je kričala in vpila na pomoč. Naenkrat je onemela od groze. Grad se je z divjim grmenjem porušil in se izpremenil v razvalino. Ona je bila pod zidom živa pokopana. Tedaj je začutila, da se v nji nekaj izpreminja, da postaja mnogo vitkejša. Splazila se je k ozki odprtini in že je švignila skozi njo ter se napotila h grajskemu studencu. Komaj pa se je ozrla po sebi, je hotela zakričati, a ni mogla, samo ostro sikanje ji je prišlo iz grla. Izpremenila se je v sivo kačo.

Graščakinje ljuče niso pozabili. Se danes gre med njimi pravljica, da leži med grajskimi razvalinami skrit zaklad, ki ga bo smel dvigniti samo tisti, ki si ga bo izvolila kača za svojega rešitelja. Kakor hitro bo dvignil zaklad, se bo kača izpremenila v solneni prah, a njena duša bo splavala rešena v nebo.

Ta pravljica je bila znana tudi staremu medvedarju Matiji, ki je umrl v gozdu med cigani. Preden je starček za vedno zatisnil svoje trudne

oči, je želel še enkrat govoriti z Grogo, ki se je zadovoljen vrnil od starega župnika, ki je rad prevzel varstvo nad njegovo hčerko.

Groga je povedal deklici, kaj je opravil, in ji dejal, naj se pripravi, da odideta že zgodaj jutraj k staremu župniku. Potem je odšel k Matiji, ki ga je že težko pričakovala.

Medvedar mu je zaupal svojo skrivnost:

«Še kot deček sem hodil mnogo po Šmarjetni gori, saj sem bil pod goro doma. Kesneje me je usoda zanesla po svetu. Zašel sem med potujoče komedijante in nazadnje začel z medvedom, ki sem ga ujel v kočevskih hribih. Pravljica o zakladu mi je večkrat blodila po glavi. Mislil sem si, da mora biti v Šmarjetni gori res zakopan zaklad. Neko noč se mi je sanjalo, da se mi je prikazala stara graščakinja, krasna in žalostna, in me je prosila, naj kopljem sredi razvalin pod sivo skalo, kjer je bil oltar grajske kapele, pod katerim je zakopan zaklad, ki naj ga dvignem in rešim njeno dušo ter dam za maše po vsem Kranjskem, a ostanek naj si pridržim. Nekega dne sem jo res mahnil v goro k zapuščenim razvalinam starega gradu. Kopal sem, kjer mi je ukazala v sanjah graščakinja. Čudno! Res sem našel pod skalo ozko duplino, ki je bila prazna. Votlino sem spet pokril. In prav tedaj sem se spomnil in si rekel: «Fant, semkaj skrivaj svoj denar! Tu bo res varno spravljeno!» Na Šmarjetne razvaline tedaj ni skoro nihče prišel, šele kesneje so se ljudje malo bolj zanimali zanje, čeprav je krožila med njimi pravljica o zakladu. Odslej sem

IMAS LI BOLEČINE

v obrazu?

Po vsem telesu?

Potrebuješ li mazilo, ki krepí in jačí?

TE LI MUČI

glavobol, zobobol, trganje?

Želiš li najboljše za zobe, kožo, glavo?
Si li preveč občutljiv na hladnem zraku?

UPORABLJAJ ELSAFLUID!

Pravi Fellerjev Elsafluid se dobiva v lekarnah in trgovinah te stroke po 6, 9 in 26 Din. Po pošti najmanj en zavojček (9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici) za 58 Din, dva taka zavojčka 100 Din pri lekarnarju Evgenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 360 (savska banovina).

Zapomnite si: Elsafluid ostane Elsafluid!

Odobreno od ministarstva za socialno politiko in narodno zdravje, Sp. br. 509 z dne 24./III. 1932.

DOPISI

LAZE PRI LOGATCU. (Smrtna kosa.) V logaških Lazah je umrl stara notranjska korenina g. Janez Simšič v 91. letu starosti. Pokojnik je bil oče uglednega posestnika g. Franca Simšiča, člana uprave doljenlogaške občine in predsednika krajevne organizacije JNS v Lazah. Prepeljali so ga v spremstvu mnogoštevilnega občinstva in gasilcev v kroju s čolni čez Planinsko jezero in ga položili 31. oktobra k večnemu počitku na Planini. Preostalim iskreno sožalje!

LJUTOMER. (Smrtna kosa.) Preteklo nedeljo smo izročili materi zemlji ugledno učiteljico gospo Rino Ivanačič-Deovo. Blagopokojna je v naši šoli učiteljela od leta 1876. do leta 1916., torej polnih 40 let. Posebno blago srce je imela za siromašne učence; zato je bila tudi soustanoviteljica Podpornega društva za siromašne učence, pri katerem je bila blagajničarka mnogo let. Podpirala je vselej rada narodna društva in ustanove, posebno Družbo sv. Cirila in Metoda, Čitalnico, Sokola in gasilno društvo. Dočakala je visoko starost 86 let. Bog ji poplačaj njeno neselčno narodno delo. Spavaj sladko poleg svojega soproga g. Josipa, ki je bil nekdanj kot edini slovenski uradnik pri nas pravi narodni mučenik!

ROGAŠKA SLATINA. (Smrtna kosa.) Žalostno vest so nam naznanili zvonovi, da je Bog poklical iz solzne doline Kristino Kužnerjevo v najlepši dekliški dobi. Kako je bila pokojna Kristina priljubljena, je pričal njen pogreb, katerega se je udeležilo ogromno število ljudi. Po cerkvenih obredih se je od pokojnice poslovil g. Simčič, nato so ji pa sošolke zapele «Pomladi vse se veseli». Malokatero oko je ostalo suho. Naj v miru počiva! Njenim svojcem naše iskreno sožalje!

VUZENICA. V torek 24. oktobra je izročil župan g. Mravljak diplomu častnega občanstva učiteljici Ivanki Vidmarjevi in zdravniku dr. Preglu. Medtem ko se je poslednja izročitev izvršila na po-

sebno željo povsem tiho, so prisostvovali prvi učenci 3., 4. in 5. razreda in učiteljstvo. Nagovor župana in izročitev sta bila nad vse prisrčna v znak hvaležnosti občine dobri vzgojiteljici. — Istočasno skoro smo pokopali dve stari korenini iz Dravč: starega očeta Ignaca Črešnika (Zvikarta) in dobro mater Ano Verdnikovo, zvesto družico našega vrlega Jakoba. Ohranimo ju v lepem spominu! — Davica razsaja pri nas. Ne mine teden, da ne bi poslal zdravnik vsaj enega otroka v bolnišnico. Predzadnji teden so šli kar trije. Šola pa pri tem trpi, ker morajo biti razredi zaprti do razkuženja, ki ga v zadnjem času vrši občina sama. — Ministrstvo za prosveto je povišalo našo šolo v šestrazrednico. Otvoril se pa bo šesti razred šole, ko bo za to na razpolago in imenovana učna moč.

SV. MIKLAVŽ PRI ORMOŽU. Kandidatna lista g. Ivana Lukmana pri Sv. Miklavžu pri Ormožu ni bila opozicijska, kakor se je napačno označevala. Bila je tudi narodna lista in je nastala samo iz krajevnih ozirnov.

Roditeljem!!!

Za rodbinske člane, ki so bleđi, slabih živcev in brez teka, priporočamo «Energina» za jačenje krvi, živcev in teka.

Odrasli tri likerske čašice na dan. Otroci tri male žlice na dan.

«Energina» se dobiva v lekarnah. Originalna steklenica po pol litra 35 Din.

GOSPODARSTVO

Za večje in boljše pridelke naših polj

V okviru letošnjega velesejma je bila prirejena zelo zanimiva razstava, ki bi bila zaslužila zlasti v današnji hudi kmetijski krizi največjo pozornost. Žal ni bilo v tem oddelku nikogar, ki bi pouka željnim gospodarjem razlagal pomen in

važnost razstavljenih predmetov in jih opozarjal, da se dá takšno dobro semensko blago raznih žitnih vrst po zmerni ceni kupiti in da je mogoče tako doseči znatno povečanje dosedanjih žitnih pridelkov.

Semenogojstvo je tista panoga umnega kmetijstva, ki vzgoji iz naravnih mešaníc raznih vrst kulturnih rastlin ali pa z medsebojnim križanjem takšne nove sorte, ki dajo pri istem obdelovanju in gnojenju zemlje večje in po kakovosti boljše, torej gospodarsko bolj donosne pridelke, kakor pa dosedanje domače neoplemenjene sorte. Pridelovanje oplemenjenih sort je namreč mnogo donosnejše ne le zato, ker dobimo večji in boljši donos, temveč posebno zaradi tega, ker takšne sorte črpajo razmeroma manj rudninskih snovi iz zemlje in tako manj izkoriščajo zemljo.

Kakor pa ne uspevajo ljudje in živali enako dobro v raznih podnebjih, prav tako tudi rastline ene sorte ne morejo dajati po vsem svetu dobrih pridelkov. V naprednih kmetijskih državah je danes že lepo število raznih prav dobrih žitnih vrst. Žal pa se te vrste ne odlikujejo tudi pri nas, ker jim naše podnebje ne prija. Celó takšne sorte, ki so bile oplemenjene v Vojvodini, Srbiji ali na Hrvaškem, z malimi izjemami niso prikladne za dravsko banovino ali vsaj ne za vse njene dele. Zaradi tega je potrebno, da se vzgojijo takšne sorte, ki bodo dajale tudi v raznih pokrajinah države največje in najboljše donose.

To nalogo imajo semenogojске postaje. Njihovo delo pa ni lahko. Ako namreč proučimo samo zahteve, ki jih stavimo na dobro pšenično sorto, vidimo, da kmet ne zahteva samo dobrih donosov, temveč tudi zagotovilo, da bo ta donos stalen. Stalnost pa je odvisna predvsem od odpornosti sorte proti pozebi, poleganju in raznim boleznim. Važno je tudi, da dozori zrno pred veliko sušo. Šele s takimi pogoji je oplemenjena sorta sposobna za donosno in gospodarsko izkoriščanje v kmetijstvu. Takšne sorte dajejo potem 20 do 40 odstotkov večji donos kakor dosedanje neoplemenjene sorte.

pogosto prihajal tjakaj in svoje prihranke spravljaj v kotanjo. Moj ubogi medved je čisto z menoj vred stradal, samo da sem nekaj denarja prisko-paril. Zdaj mi ni več treba denarja. Hudo mi je za medveda. Ti imaš dobro srce, čeprav si rokovanjač. Vzemí mojega kosmatince in skrbi zanj do smrti, saj morda ne bo dolgo živel! Pojdi pa kmalu tja na Šmarjetno goro po tisti denar. Nekaj daj za maše, a drugo si pridrži. Če ne boš hodil z medvedom po svetu, skrbi zanj in imej nekaj denarja za njegovo prehrano. Če boš pa potoval z njim, vaju bo že medved preživljal. Kar ti denarja ostane, ga naj dobi tvoja hči, ki ima dobro srce. Priplesla mi je svojo odejo in mi skuhala zdravilni čaj. Tako dete naj bo srečno! Res ni moje premoženje zaklad, ampak še vedno je dostojna dota, da ne bo Rezi prazna, ko se omoži.»

Stari Matija je ležal tedaj v šotoru, kamor so ga prenesli, da bi kolikor mogoče udobno prebil zadnje minute.

Veliki Grogga ga je pazljivo poslušal. A poslušal ga je še nekdo drugi, ki je v mraku čepeč nape-njal ušesa in lovil besede. Ciganka Malka se je stiskala k ponjavi. Nekaj je razumela in razbrala toliko, da je na Šmarjetni gori skrit denar v stari grajski razvalini.

Ko je Matija umolknil se je splazila proč kakor mačka. Zasmejala se je in si rekla:

«Zaklad bo pač moj! Čemu naj bo Rezi denar? Ta punčara niti živeti ne zna! Denar izkopljem

sama, dobim lepega fanta in pričnem veselo življenje, saj tako hrepenim za udobnostjo in razkošjem, ki ga pri ciganih nikoli ne uživam!»

Ko sta Grogga in hči odšla na nasprotno stran, si je pomela roke in se veselila:

«Ta pač ne bo šel takoj iskat denar! Zdaj ima opravka s hčerjo!»

Malka je delala račun brez krčmarja. Cigane so v Škofji Loki aretirali in zaprli. Ker so s pričami dokazali, da v Stražišče res niso prišli, saj so jih kmetje videli ves čas le za Joštom in proti Loki, in ni nihče mogel pričati, da jih je videl v Stražišču, jih je sodnik izpustil. Osumili so tatvine prašiča družbo potujočih hrvaških godcev in cigani so spet prišli na svodobo.

Najbolj se je jezila Malka. V ječi je štela dneve, klela in stiskala pesti, saj ji je šlo za Matijev denar. Sodnik pa ni gledal na njene stiske in čepela je kar pet dni za zamreženimi okni. Kaj če ni Grogga že denarja odnesel, se je vedno izpraševala. Ko je bila spet zunaj, je zaupala svojo skrivnost tovarišu ciganu Joci, ki je bil tedaj njen fant. Zaupala mu je pač samo zato, da bi ji pomagal, ker je bil čvrst in močan.

Cigani so se vračali počasi proti Kranju. Joco in Malka sta jo kmalu pobrisala naprej. Mudilo se jima je za Šmarjeto iskat denar.

Bilo je pozno ponoči. Luna je skrivnostno obsevala stare razvaline. V mesečini so se izobli-

kovale v čudne ogromne prikazni, ki so se preteče vzpenjale kvišku in strmele v prihajača, ki sta hitela iskat zaklad. Malki se je zdelo, da čuje njih mrmrajoče besede:

«Kaj hočeta od nas, ki tu mirujemo in čakamo razpada? Za nas je življenje razpadanje, iz katerega se morda porodi spet novo življenje čez tisočletja.»

Cigan je nesel na rami kramp, ki ga je ukradel pri nekem kmetu na Gorenji Savi.

Ko sta prišla do gradu in sta se splazila v notranjost, je Joco takoj pričel kopati.

Tedaj se je pa obema zazdelo, da čujeta pogljljiv smeh.

Prestrašena sta skočila kvišku. Smeh se ni več ponovil.

«Duh rajne graščakinje naju svari!» je zašepetala Malka in pogledala spremljevalca.

«Škoda, da si ciganka! Kaj pa če je tisti duh Veliki Grogga in nama je denar odnesel pred nosom?»

In cigan je imel prav. Veliki Grogga se je res v župnišču v N. zakesnil. Nacepil je mogočno skladovnico drv in jo šele potem mahnil proti Stražišču. Njegov kosmatinec se je hitro navadil na svojega novega gospodarja, le vohati ga je vedno hodil in kadar je Grogga povohal, je pokimal z glavo in zagodrnjal, ko je spoznal drugega gospodarja. A kaj je hotel slepi revež, saj je bil Grogga z njim zelo dober.

(Dalje prihodnjič.)

Na razstavi, ki so jo priredili v glavnem trije strokovnjaki Slovenci v paviljonu «G» na velesejmu, smo videli le skromen del njihovega dela in koristi, ki ga ima naše kmetijstvo od njihovega delovanja. Znanstvene osnove smo videli prav poučno na razstavljenem blagu zavoda za rastlinogojstvo na kmetijski fakulteti v Zagrebu, ki ga vodi naš rojak vseučiliški profesor dr. inž. Alojz Tavčar. Na razstavljeni pšenici in turščici smo lahko zasledovali zakone o podedovanju lastnosti. Tako je mogel ta zavod na primer s križanjem dveh domačih turšičinih sort napraviti potomstvo, ki se odlikuje po mnogo daljših storžih, kakor jih imata prednika. Že samo zaradi tega je nova sorta za 20 odstotkov rodovitnejša od njih. Na fotografijah smo lahko videli, da so tudi korenine te nove sorte mnogo bolj razvite kakor pri prednikih. Nadaljnje fotografije so nam pokazale novo sorto turščice, ki ima dvojno listje. Takšne rastline je dr. inž. Tavčar prvi dobil in se je nadejati, da bomo kmalu dobili že ustaljeno turšičino sorto, ki bo imela dvojno ali celo trojno rodovitnost. Dalje smo videli razstavljen tudi ozimni pivovarski ječmen, ki se pri nas vedno bolj uveljavlja in daje še enkrat večji donos kakor jari. Tako bo mogoče kmalu doma pridelati ves ječmen za našo pivovarsko industrijo, ki sedaj uvaža nad 1000 vagonov pivovarskega ječmena letno. Razen tega je vzgojil ta zavod nekoliko prav donosnih pšeničnih sort, ki bi jih bilo preizkusiti v naši banovini.

V sosednem paviljonu so bile razstavljene nove žitne sorte domače banovinske semenogojске postaje v Beltincih, ki je prav za naše podnebje največjega pomena, ker so se tam oplemenjene žitne sorte tudi v praksi pokazale prav dobre za naše prilike. Vodstvo postaje je v rokah priznanega strokovnjaka g. inž. Mikulža in so vse te sorte plod njegovega večletnega neumornega dela. Prav posebno pažnjo zaslužijo pšenica 277, ki je prav odporna proti poleganju in jo na Gorenjskem s pridom sejejo, potem oplemenjena rž, oves in ajda.

Semenogojški odsek Kmetijskega društva v Osijeku, ki ga vodi inž. Korić, je pa razstavil razne oplemenjene sorte slavonskih in sremskih pšenic, ječmena, ovsa in turščice. Te sorte dajejo v tamkajšnjih razmerah odlične pridelke in jih kmetje prav radi sejejo. Tudi razni člani tega društva se bavijo z vzgojo raznih travnih semen, soje, boba, graha, prosa in maka, kar je za naše

kmete prav važno vedeti, da si lahko nabavijo tudi seme onih vrst kulturnih rastlin, ki se pri nas še ne dobijo oplemenjene.

Oplemenjevalna postaja bratov Ledererjev v Čoki je razstavila seme oplemenjenih sort kakovostnih pšenic. Medtem ko se v mnogih krajih naše države ne dá pridelovati prvovrstna pšenica zaradi posebnih podnebnih in talnih okolnosti, imata Banat in Vojvodina to prednost, da se dá pridelovati v teh krajih zrnje, ki daje moko najboljše kakovosti, za katero nas zavida vsa Evropa. Zato je važno, da se za te kraje oplemenjujejo posebne sorte, ki dajejo poleg odlične kakovosti tudi znatno večje pridelke kakor domače banatske sorte. Tej zahtevi izkuša ustreči semenogojška postaja v Čoki.

Največ je razstavila postaja za selekcijo rastlinstva na državnem posestvu Belju, ki je največji tekšen zavod v državi. Do nedavnega je vodil celih 11 let to postajo naš rojak inž. Bogdan Ferlic, sedaj ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani. Ta zavod se je bavil predvsem z oplemenjevanjem sladkorne pese. Še pred nekoliko leti se je vse seme sladkorne pese uvažalo iz tujine, kar je letno stalo 25 milijonov dinarjev. Danes imamo že domače sorte in pridelamo potrebno seme delno že v naši državi. Nadejati se je, da bo uvoz tujega semena kmalu povsem prestal, ker so se domače sorte pokazale boljše od tujih, posebno glede odpornosti proti suši in glede količine sladkorja. Razen sladkorne pese oplemenjuje Belje tudi pšenico, oves, ječmen, turščico, razne trave in drugo. V prejšnjih letih, ko še ni imela banovinska semenogojška postaja v Beltincih dovolj blaga za prodajo, je Belje dobavljalo tudi za našo banovino mnogo semena, ki se je tudi pri nas ponekod dobro obneslo.

Velesejska uprava je s prireditvijo te razstave izpolnila znatno vrzel v krogu kmetijskih razstav, ker je seme osnova poljedelstva. Kmetom je bila tako dana prilika, da so si poizkusili izbrati za svoj kraj primerno oplemenjeno sorto, ki daje mnogo večje pridelke kakor dosedanje sorte. Mnogo naših kmetov je zadrževala od nakupa oplemenjenega semenskega žita največ ta okolnost, da dosedaj sploh niso vedeli, da se takšno žito dá kupiti. Kdor pa je to vedel, je bil prepričan, da je takšno semensko blago pretirano drago. Vsem, ki se zanimajo za nakup oplemenjenega semena sporočamo zato, da se dobe tri vrste ozimne pšenice (za lahko, srednjeteško

Od bolečine & ugodju

Za uspehe v življenju nam je treba zdravja in optimizma. Trpljenje in depresija sta oviri vsakega napredka. Aspirin tablete odpravijo bolečine in vračajo zdravje.

ASPIRIN

V. u. Jugos. k. d. Zagreb, Gajeva 32.
Oglas je registr. pod št. 3407 od 1. III. 1933.

in težko zemljo) po 210 Din za metrski stot, rž pa po 85 Din. Naročujoče se naravnost pri banovinski semenogojški postaji v Beltincih v Prekmurju ali pri Kmetijski družbi v Ljubljani. Kdor bi se zanimal za semensko blago drugih oplemenjevalnih postaj, naj se obrne naravnost nanje. Prav važna naloga občinskih kmetijskih odborov bi bila, da bi pričeli v vsaki občini vsaj z nekaj stoti oplemenjenega semena širiti zanimanje za nove sorte, ker bi z dobrim zgledom pripomogli zvišati žitni pridelek v naši banovini, ki žito po nepotrebnem uvaža od drugod. I. P.

Richard Voss:

Dva človeka.

Roman.

(Prevel Boris Rihteršič.)

Prvi del.

Mladi gospod Rok.

Prvo poglavje.

Mrtva kraljevska žena.

Truplo so odnesli v zgornje nadstropje hiše, ki je stala visoko v Dolomitih, in ga položili na oder v veliki, z rdečkastim pinijevim lesom obiti izbi. To je bila soba, kjer je Judita Platterjeva v dolgih zimskih mesecih shranjevala svoje cvetice, ki so ob njeni negi tako čudovito uspevale; in to je bila ista soba, kjer so živele njene ptice. Slednji med temi malimi pevci je poznal svojo gospo; slednji med njimi je začel na glas prepevati, kadar se je visoka, vitka ženska podoba približala kakšnemu domačinu. Zdaj tega ne bo več.

Prav žalostno je bilo gledati, kako so se vedli mogočni leonberški psi. Oči so imeli krvave in stali so na straži pod skalnatimi stenami, kjer so našli v zgodnjem jutru, pod prvim pomladnim cvetjem, umirajočo kraljevska ženo. Kdor se je hotel ponesrečenke dotakniti, je moral biti pripravljen, da ga bodo pobesnele zveri napadle in raztrgale; in vzlic smrtni nevarnosti je stopil gorski duhovnik k ženi, ki se je borila s smrtjo. Ko

je potem vse minilo in je postala Judita Platterjeva večno pokojna žena, je zavijanje psov navdalo služinčad s praznovernim strahom.

Zdaj so ležali rajnici pri nogah, kakor so bili vajeni, ko je še živela. Časih je neokretno vstal kateri izmed njenih zvestih čuvajev, trdno pritisnil kodrasto glavo ob rob rakve, buljil nekaj časa v voščeno blede obraz, na kratko, zamolklo, otožno zastokal in se iznova iztegnil na tla s tihim cviljenjem, ki se je čulo kakor človeško ihtenje; z očmi pa je neprestano strmел v otrpli obraz nje, ki je zaspala.

Jokajoče dekile so blede telo okopale in ga zavile v platno, ki so ga Juditine pridne roke same napravile; bilo je belo kakor sneg, ki je pravkar zapadel, in trdno kakor tkanina iz jekla. Pod svetlimi gubami se ni videlo, da so bili udje rajnice razbiti. Ker je glava s čelom udarila ob skalo, so zveste ženske razpletle čudovito lepe, pepelnato svetle lase in jih položile tako, da so padali kakor lesketajoča se tenčica čez prsi.

Gospodarici so položili na glavo mrliški venec, spleten iz blede vijoličnih vetrnic, ki jih je tako rada imela; na njih so jo našli, ko je rosila njihove kelihe s svojo krvjo. Te vetrnice so bile prve cvetice v letu, ki so vzcetele pod stenami Dolomitov, kjer je stal na prisojni strani dom Judite Platterjeve, dostikrat že sreji zime.

Tla dvorani podobne mrliške sobe so bila posuta z jelovimi vejicami in po vsej hiši je močno dišalo po zažganih bežgovih jagodah.

Rakev, ki je bila zbita iz svilen se lesketajočega javorja, je ležala na dveh pručicah. Pri glavi rajnice so gorele v svetlikajočih se kositrnih svečnikih visoke, svetlo rdeče voščenske, znak nenadne in nasilne smrti. Sopara zažganega kadila in sopara luči sta plavali kakor megla nad negibnim telesom.

Izmed dekel se nobena ni upala; toda potem je storil Martin, najmlajši hlapec: veliki, leseni križ iz sobe za služinčad je prinesel v mrliško sobo in pritrdil božjo podobo trpljenja, odrešenja in odpuščanja k nogam rajnice, da so stekleneče Kristove oči gledale navzdol na okameneli obraz.

Odrešenikov pogled je torej naposled vendarle počival blagoslavljuje nad njo, ki njegovega usmiljenja ni hotela ali pa ni potrebovala: ne v življenju in tudi ne v smrti.

Na resnobnem mrtvem obrazu Judite Platterjeve je bilo nekaj, kar je vsakomur, kdor ga je videl, zbudilo grozo. To so bile njene oči. V grozi zaradi strašnega konca gospodarice, ki so jo tako zagrizeno ljubili, so služabniki pozabili rajnici zatisniti oči in duhovnik se je teh predirljivih oči preveč zbal, da bi se jih bil dotaknil. In zdaj ni bilo več mogoče otrplih vek zapreti. S široko odprtimi očmi je ležala Judita Platterjeva na svojem ozkem poslednjem ležišču — s široko odprtimi očmi je šla v večnost, ki naj bi bila za nespokorjeno rajnico večno pogubljenje.

Dekle, ki so si še med pridruženim ihtenjem dajale dela okoli rajnice, niso mogle prenašati tega strašnega pogleda. Pognile so rutico čez

Ustanovitev Zveze mlekarških zadrug

Na pobudo kmetijskega oddelka banske uprave in na iskreno željo delavnih mlekarških zadrug se je osnovala v nedeljo 5. t. m. v restavraciji «Pri levu» v Ljubljani mlekarška matica Zveza mlekarških zadrug za dravsko banovino. Mlekarška zveza bo vsekakor močna predstavica našega združenega mlekarstva, saj bo štela preko 40 zadrug.

Po poročilu banovinskega strokovnjaka gospoda Pavlice se je vršil občni zbor in volitve odbora. Za načelnika zveze je bil izvoljen starina našega združenstva g. Janko Toman iz Moravč, za podnačelnika pa mnogo mlajša, toda delavna moč g. Furlan France, odbornik vrhniške mlekarne. Tudi ostali člani načelnštva in nadzorništva so samo poznani preizkušeni zadrugniki.

Mlekarška zveza ima prav dober program, a za njegovo izvedbo bo potrebna petletka, kakor pravi načelnik Mlekarške zadruge na Bohinjski Bistrici g. Rozman. Zveza mora predvsem izvršiti preosnovo svojih edinic, doseči standardizacijo mlečnih izdelkov, urediti mlečni trg in pridobiti mlekarstvu pravno zaščito, ki bi naj priznala tej stroki značaj obrti.

Kakor se opaža zadnje čase, gre vse podedelje v strokovne živinorejske in mlekarške organizacije po zgledu kmetovalcev v naprednih državah. Kmečko ljudstvo je spoznalo, kje mu je zamčen gospodarski in v zvezi s tem tudi kulturni napredek, saj je vse, tudi duhovno življenje našega kmeta odvisno od dobičkonosnosti njegove domačije. Iz tega vidika moramo samo poudariti to novo živahno življenje na deželi, ki tako utrjuje podlago kmečkega stanu mlade kmetijske države.

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu 31. oktobra so bile za kilogram žive teže naslednje cene: debeli voli 3.75 do 4, poldebili 2 do 3, plemenski biki 1.75 do 2, biki za klanje 3 do 4, krave debele 1.50 do 2.25, krave klobasarice 2 do 2.25, molzne in breje krave 2 do 2.75, mlada živina 3 do 4, teleta 5 do 6 Din. Cene mesu: volovskemu I. 10 do 12, II. 8 do 10, bikov, krav in telcih 5 do 7, teletini I. 14 do 16, II. 8 do 10, svinjini sveži 10 do 18 Din za kilogram.

beli obraz. Zdaj se je šele ena izmed njih opogumila po zgledu mladega Martina in prinesla bakreno skodelico z blagoslovljeno vodo; položila jo je rajnici na pručico pri glavi poleg svečnika. Dekle so pobrale s tal jelovo vejico, jo pomakale v posvečeno vodo in med tiho molitvijo kropile umrlo. Potem so še hlapeci stopili v sobo in napravili prav tako. Toda vsi so opravljali to pobožnost tako plašno, kakor bi skrivaj delali nekaj prepovedanega, in nihče se tega ne bi bil upal, če ne bi bile široko odprte oči Judite Platterjeve pokrite.

Potem je prišel večer, zlat marčni večer, z žarečimi oblaki na temnosinjem nebu. Pomladanska slutnja, slutnja solna in poletja, cvetnega vonja in ptičjega petja je drhtela skozi mogočni svet gora, ki so s svojimi okamenelimi vrhovi v nedosežnosti smrti strmeli čez doline, polne senc; čez roglje in škrbine Dolomitov so se vžgale v ognju zahajajočega solnca. Vzplamtele so, plamenele. Stale so kakor neizmerno plamenice okoli samotne, visoke hiše, katere gospodarica je ležala na odru.

Mehak odsev nebeškega žarenja je padel na negibno telo, ki je moralo pustiti, da ga je božje solnce blagoslovljalo, preden se bo potopilo v grobno temo...

Potem se je začelo zbirati ljudstvo teh gora in gozdov, da bi, kakor je navada, bedelo pri tih Juditi čez noč, molilo in tožilo. Najbližji sosede so imeli od svojih koč dobro uro hoda ali pa še več, tja do hiše, tik pod vrhovi Dolomitov.

VINO. Trgatev je v splošnem končana in delno so mošti tudi že pokipeli. Blago niti ni tako pomanjkljivo, kakor se je splošno pričakovalo. Dobijo se celo mošti, ki glede kakovosti ne zaostajajo mnogo za lanskimi. Le kislina prevladuje, a se bo že po prvem pretoku zmanjšala. Kupčija z novimi vini, razen s portugalko, se še ni razvila. Kupi se le tu in tam nekaj malega. Izpraznile so se skoro vse stare zaloge in je oktobra poskočila cena za 100 odstotkov. Za navadne mošte zahtevajo 3.50 do 4.50 Din, za boljše 5 do 7 Din. Največ se giblje cena med 4 in 5 Din. Dobra domača portugalka se plačuje po 5 do 6.50 dinarjev.

JAJCA. Cene na naših tržiščih so kakor običajno v tem času poskočile. Novo blago se plačuje po 16 do 17 Din kilogram. Razmere na italijanskem trgu so zadnje dni boljše in se je povpraševanje po našem blagu povečalo. Za dobra štajersko-zagorska jajca plačujejo Italijani 320 do 340 lir, a za lažje blago po 270 do 290 lir za zaboj s 1440 jajci franko Postojna. Prav tako po našemu po našem blagu tudi na nemškem trgu. Iz Švice poročajo, da so tudi tam cene jajcem poskočile.

HMELJ. V Savinjski dolini se nakupujejo le neznatne količine po neizpremenjenih cenah od 60 do 68 Din za kilogram. Opaža se, da imetniki blaga po teh cenah ne oddajajo radi blaga.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem naj se prišteje še premija 28.5 %):
1 nizozemski goldinar za 23.07 do 23.18 Din;
1 nemško marko za 13.63 do 13.74 Din;
1 ameriški dolar za 36.52 do 36.80 Din;
100 francoskih frankov za 223.88 do 225 Din;
100 češkoslovaških kron za 169.90 do 170.76 Din;
100 italijanskih lir za 300.63 do 303.03 Din.

Avstrijski šiling se je prodajal v zasebnem kliringu po 8.85 Din. Vojna škoda se je trgovala po 246 Din, investicijsko posojilo pa po 50 do 51 Din.

Sejmi

- 13. novembra: Bušča vas, Radeče;
- 14. novembra: Metlika, Kamnik, Smartno pri Litiji;
- 15. novembra: Vransko, Gornja Radgona, Grahovo, Poljčane;
- 16. novembra: Bogojina, Kandija.

Bilo je ljudstvo, ki postaja čedalje redkejšo v tem stoletju novih rodov: razumne, sloke, a vendar trdne postave, s svetlimi lasmi in rjavimi obrazi. Na njih pa so se jim svetlikale kakor encijan višnjeve oči. Po značaju so bili ti ljudje reski in trdi, preprosti in poštini, pogosto divji in neukrotljivi, in v njih je bilo več nevarnega duha nestrpnosti kakor božjega diha miru. Te duše so bile goreče v ljubazni, goreče v sovraštvu, kakor Krez bogate na veri in beraško uboge na znanju. Bile so duše s pridušeno zavestjo sile, ki v njih dremlje in ki vse uniči, če se iznenada zbudi.

Samo v najgloblji samoti, ki je podobna puščavi, samo v divjini skal in gozdov se lahko napije taka ljudska duša v svojih dobrih in zlih lastnostih ter ostane sami sebi zvesta.

V temnih prazničnih oblekah svojih očetov in mater, ki so jih spet podedovali od svojih očetov in mater, so prihajali gor do velike kmetije, najvišje daleč okoli v Dolomitih. Prihajali so iz male samostanske vasi globoko v dolini. Prihajali so iz gozdov, kjer so drvarili, in od kop na bregovih gorskega jezera. Zdelo se je, da je pomladanski veter vzel novico na svoje peruti in jo odnesel: «Judita Platterjeva leži tam gori. Utihnila je. Pridite in molite zanjo!» Vsi so iznenada vedeli in vsi so prišli. Če sta šla dva skupaj ali pa če sta se med potjo srečala, sta se začela takoj pogovarjati o rajnici, ki ji je bila namenjena današnja dolga pot. Govorila sta tiho,

Kratke vesti

— **Podpore za umetna gnojila.** V zvezi z odlokom ministrskega sveta, s katerim se dovoljuje banškim upravam 420.000 Din za izdajanje podpor občinam, zadrugam in družbam za nabavo umetnih gnojil, je oddelek za rastlinsko proizvodnjo v kmetijskem ministertvu poslal banškim upravam to-le okrožnico: Podpore na podlagi sklepa ministrskega sveta bodo dajale banovine goratim srezom, odnosno srezom, kjer je slab pridelek krušnega žita, da se podpre pridelovanje žita za kruh. Ta podpora se bo dala šele tedaj, kadar zadruge ali družbe banovini dokažejo, da so res nabavile umetna gnojila za svoje člane od katere izmed domačih tvornic za umetna gnojila. Če se nabava umetnega gnojila pri domači tvornici ni izvršila preko kmetijskih zadrug ali družb, temveč preko katere druge družbe, se bodo podpore na podlagi sklepa ministrskega sveta izdajale kupcem preko občinskih sodišč. V tem primeru bodo morale občine predložiti banovini dokazila o izvršeni nabavi umetnih gnojil s strani posameznikov, torej tedaj, kadar ne bi nabave izvršila občina sama za svoje občane.

— **Izkoristi pravilno svoj vrt!** Vrt, pa naj bo še tako majhen, ne sme biti samo za okrasek pri hiši. Zlasti v sedanjih časih, ko je življenje tako težavno, mora postati precej velik vir dohodkov v vsakem domu. Čeprav je zelenjava dokaj poceni, je vendar škoda za njo izdajati denar. Tudi na majhnem vrtu lahko vsaka družina toliko pridelata, da bo imela vsaj precejšen del tega, kar potrebuje doma. Po vrtu tudi lahko presodimo, kakšna je gospodinja, ki v njem gospodinja. Slabo obdelan, zapuščen vrt je za vsako gospodinjo zelo slabo izpričevalo. Seveda je težko biti dober vrtnar, če človek nima dovolj izkušenj in prave učitelja. Tak učitelj je knjiga «Vrt in moje rože», ki jo je izdala te dni založba lista «Zena in dom». V njej dobimo vse nasvete, kako je treba vrt obdelovati in gojiti zelenjavo, pa tudi cvetje. Opisuje nam tudi vse škodljivce naših gred in sredstva, ki jih preženejo in zatro. Svetuje, kako lahko smotno izkoristimo prostor, da bo pridelek čim večji. Tudi sadnemu drevju in grmičju posveča velik pazljivost. Zlasti pohvale vredno je, da natanko s slikami pojasnjuje vse vrste cepljenja in obrezovanja. Na koncu knjige je vrtnarski koledar za vse leto, ki navaja vsa dela, ki jih mora vrtnar opraviti na svojem vrtu v posameznih mesecih. Knjiga, ki je izšla

skoraj šepetaje, kakor da bi ju Judita Platterjeva še zmeraj lahko slišala.

O mrtvih je treba samo dobro govoriti. Bog naj se jih usmili! Toda o tej rajnici so se lahko spominjali marsičesa drugega, ne samo mnogih dobrot: marsičesa čudovitega in nevsakdanjega. Vsi so jo poznali. Saj je bila vendar gospa dolomitske kmetije visoko tam gori! Zaradi lege pod Kraljevskimi stenami so imenovali hišo kraljevsko kmetijo, njeno gospodarico pa zato kraljevsko ženo. Ime je bilo dosti preprostejše kakor Judita Platterjeva; obenem tudi dosti bolj značilno, kakor bi moglo biti katerokoli drugo. Še celó ta rod gozdnih kmetov in gorskih pastirjev je razumel to v svojih otopelih čutih, koliko bolj značilno je za Judito Platterjevo to ime.

«Tujka» je bila. To je moralo pomeniti, da se ni rodila v dolini, kjer je stala pod dolomitskimi stenami njena hiša. Kot «tujka» je prišla pred dvajsetimi leti v to skalnato d'vino; «tujka» bi bila ostala, čeprav bi bila doživela sto let in delila ljudstvu dobroto za dobroto. Vse tujke pa je pomenilo tem ljudem prav toliko kakor sovražno. Sovražniku ne zaupajo; sovražniku smemo prizadeeti zlo. Zato tuji ženi niso zaupali, sovražili so jo in ji iz srca radi škodovali; najrajši bi jo bili s kamenjem pregnali stran in ji vselej iznova zažgali hišo nad glavo, če bi jo vselej iznova postavila. Tako je ostalo dolga leta: dolga leta se je morala kraljevska žena boriti za svojo posest, ki jo je tako drago plačala, in zato trpeti. Noben otrok ji ni dal roke. Nihče je ni pozdravil. Svoje

v okusni opremi in je bogato okrašena s slikami, stane 30 dinarjev, naročnice «Zene in doma», mesečnika za slovensko ženo, pa dobe razen nje še štiri druge prekoristne knjige («Mož in zakon», «Pletenje in krpanje», «Naše zdravje» in «Gospodinjski koledar 1934») za 37 dinarjev. Naroča se pri upravi «Zene in doma», Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 10.

DOMAČE NOVOSTI

* **100letnica gimnazije v Kragujevcu** se je svečano slavila v nedeljo. Obenem so odkrili spominsko ploščo z imeni profesorjev in dijakov, ki so študirali na gimnaziji in padli v svetovni vojni. Lepe slovesnosti se je udeležil tudi Nj. Vel. kralj Aleksander, ki je odkril spominsko ploščo in imel daljši nagovor na zbrano ljudstvo, ki je prirejalo narodnemu vladarju pristržne počastitve.

* **Nj. Vel. kraljica Marija v Zagrebu.** V nedeljo je obiskala Zagreb Nj. Vel. kraljica Marija in se udeležila otvoritve srednješolskega zavetišča. Poleg tega si je ogledala razne človekoljubne in socialne zavode. Zagrebčani so vladarico sprejeli z navdušenimi počastitvami in jo povsod, kjer je napravila obisk, iskreno pozdravljali.

* **Ljubljanska Zveza kulturnih društev,** v kateri je včlanjenih 337 prosvetnih organizacij, je imela v nedeljo občni zbor, ki je pokazal, kako ogromnega pomena je ta zveza za prosvetljenje slovenskega ljudstva. Zbor je vodil neumorni predsednik ravnatelj g. Anton Jug. Iz poročil je razvidno, da se je zveza vsetransko udeleževala na poprišču ljudske prosvete: s predavanji in prosvetnimi filmi, z organiziranjem ljudskih vseučilišč in prosvetnih ognjišč, z izposojevanjem iger in z raznim drugim prosvetnim delom. Pri tem pa ima zveza vodilno misel: poglobitev državljanske vzgoje. V odbor so bili spet izvoljeni dosedanjí odborniki, kar nam je porok, da se bo delo nadaljevalo v dosedanjem pravcu.

* **60letnica Engelberta Gangla.** Dne 12. t. m. bo slavil 60letnico rojstva g. Engelbert Gangl, prvi namestnik starešine Sokola kraljevine Jugoslavije in neumorni narodni delavec, ki je že od svoje zgodnje mladosti naprej posvečal vse svoje sile narodu. Rodil se je leta 1873. v Metliki. Nižjo gimnazijo je končal v Novem mestu in stopil nato v učiteljsko, ki ga je končal leta 1892.

ponosno ime je nosila, dejali bi, za zbadanje. Vendar pa je ostala: borila se je, delala. In kako je delala! Pridobila si je največjo kmetijo, tam gori pod skalnatimi strmi Dolomitov, kjer so ležale poslednje gozdne trate, kjer so v nekdanjih časih pasli pastirji čez poletje svoje črede in sledili lovec plašni divjačini. V bližini oblakov si je kraljevska žena ustvarila svoje kraljestvo.

Počasi pa je postalo vse drugače. Kako se je to zgodilo?

Ljudstvo samo, ki se mu je sovraštvo počasi izpremenilo v ljubezen, tega ni vedelo.

Judita Platterjeva je govorila z enim izmed svojih nasprotnikov in pri tem mirno gledala moža s temnimi, mogočnimi očmi; in mož je iznenada nehal biti njen nasprotnik. Ni bilo dolgo in mož je postal prijatelj tuje žene in naposled njen zagrizen privrženec. To je bilo kakor čarovnija. Da je čarovnija so mnogi pravili, pa se vendar temu niso mogli upreti.

Če je morala tujka v prvih letih gospodariti na svojem visokem posestvu s tujci, je jemala zdaj samo še domačine. In kakšno služabništvo je to bilo! Najpostavnejši fantje, najzalejša dekleta. Dekle so bile ponosne, če so brale gospodarici v obeh, kaj boče, in hlapci bi bili šli zanjo skozi vodo in ogenj.

Tudi to je bilo nenavadno: živali so kar tako letale za njo. Lahko bi bila krotila volkove in redila gamse kakor navadne zemeljske žene mačke. Nikjer ni bilo toliko ptic kakor okoli kraljevske hiše. Čarovnija je bila to! Ona pa se

V letih 1902. in 1903. je z uspehom dovršil pedagoško šolo na Dunaju, potem pa je odšel v Idrijo na realko, kjer je ostal do začetka vojne. Ze v teh letih se pričena njegovo javno delovanje, ki se je predvsem pokazalo v učiteljski organizaciji. Bil je dalje časa urednik «Učiteljskega tovariša». Na njegovo pobudo je začel izhajati mladinski list «Zvonček», ki mu je bil tudi dalje časa urednik. Prav tako je na njegovo pobudo začel izhajati list za roditelje «Domače ognjišče» s prilogo za mladino «Naša bodočnost». G. Gangl je ustanovitelj Učiteljske tiskarne. Zlasti pa je deloval mnogo na poprišču narodnega prebujenja in je moral zaradi svoje jugoslovenske usmerjenosti prenašati mnogo neprilik od avstrijskih oblastev. V sokolskih vrstah deluje od leta 1902. dalje in ima za širjenje sokolske misli s peresom in drugim delom ogromne zasluge. Napisal je celo vrsto del o Sokolstvu. Razen tega je znan tudi kot pisatelj, zlasti kot pisec za mladino. Naj nam bo ohranjen še mnogo let!

* **Smrt zaslužnega šolnika.** V soboto je umrl v Tomaju v Julijski krajini 73letni upokojeni nadučitelj Anton Kosovel. Pokojnik je bil iz garde, ki je skozi dva rodova verno vzgajala ne le zaupano mu mladino, temveč vse ljudstvo. Po rodu iz Črnič na Vipavskem, je učiteljeval pokojnik skoro izključno na Krasu: v Dutovljah, Sežani, Pliskovici in naposled v Tomaju kjer so ga v sedanjih razmerah upokojili. Bil je odličen šolnik, njegova strast pa je bilo petje. Dokler se je smela oglašati naša pesem, si Kosovel ni dal miru. Do zadnjega je podžigal v ljudstvu ljubezen do rodne grude in jezika in ko ni mogel več peti drugje, je pel s skromno peščico zvestih na grobovih. Zdaj je legel v grob še sam. Bil je oče pokojnega pesnika Srečka Kosovela, pianistke Karmele in novinarja in književnika Stana Kosovela. Naj mu bo lahka kraška zemlja!

* **Zavarovalnica žrtvam letalske nesreče.** Družba za letalski promet Aeroput iz Beograda objavlja, da je «Internationale», družba za zavarovanje proti nesrečam in poškodbam, ravnateljstvo v Zagrebu, dala Aeroputu na razpolago odkodnino za zavarovalnino potnikov, ki so se ponesrečili pri letalski nesreči dne 12. septembra v Ljubljani. Nasledniki ponesrečenih potnikov dobe po 370.000 Din, za katero vsoto je Aeroput zavaroval svoje potnike. Tako bo izplačano naslednikom ponesrečenih potnikov skupno 2.200.000 dinarjev. Družba za letalski promet Aeroput po-

je za vso ljubezen, ki jo je zbužala, prav tako malo menila, kakor se je prej menila za vse sovraštvo. S tem si je duše, ki jim je vlila ljubezen, še bolj prikovala k sebi: kdor je bil enkrat njen, se je ni več otrešel, nad njim je imela moč nad dobrim in zlom.

V prejšnjih stoletjih bi bili Judito Platterjevo najbrž sežgali kot ostudno čarovnico.

Da z njo res ni bilo vse, kakor bi moralo biti, je sama dokazovala. Tega še skrivala ni. Nasprotno: vsak dan je kazala vsem, ki so hoteli videti: «Glejte, takšna sem!»

Kakšna je bila?...

To je bilo ravno! Kraljevska žena ni bila kristjanka. Vsaj dobra ne.

Svojim ljudem, ki so se je oklepali, kakor bi bila krivoverka svetnica, je pustila, da so se zvesto držali svoje krščanske vere. Družina Judite Platterjeve je imela v veliki izbi in v čumnatah križe in svete podobe, majhne oltarje in kropilnike, blagoslovljene sveče in večno lučco. Celó kapelico je dala sezidati Judita Platterjeva, da so imeli ljudje, ki v snežnem viharju niso mogli priti dol v samostansko cerkev, gori v skalnati puščavi svoje svetišče.

Najprej je razpihalo slabo krščanstvo kraljevske žene sovraštvo ljudstva do nje v svetle plamene; naposled se nihče izmed dolomitskih ljudi ni več brigal, kakšnega boga in kakšno vero ima. To je bila njena najlepša, njena največja zмага.

ziva naslednike ponesrečencev, da se obrnejo v svrhu izplačila zavarovalnine z dokazili o upravičenosti svojih zahtev na ravnateljstvo Aeroputa v Beogradu. Če obstoji izvršni odlok sodišča o podedovanju, ga mora prizaletati poslati. Če pa še ni dokončno sodno izrečen, je treba sporočiti Aeroputu v Beogradu, katero sodišče ima to v rokah, da se bo mogel denar položiti pri dotičnem sodišču.

Izgubljeno je treba naglo nadomestiti.

Vsako izgubljeno stvar je treba naglo nadomestiti, posebno pa zaradi bolezní izgubljeno zdravje.

Različne bolezni, ki rušijo ljudski organizem, ostavljajo za seboj globoke sledove in posledice. V času, ko je bolnik prebolel bolezen, se dogaja zelo pogosto, da okrevanje ne napreduje naglo in zanesljivo. Oslabljeno telo in zaradi tega tudi vsi njegovi deli ne delujejo tako, kakor bi bilo treba. Rekonvalescent nima niti teka niti volje do jedi, a naravna posledica temu je, da telo ne sprejema dovolj hrane in se ne more popraviti, toda kolikor se mu ni vrnil apetit takoj, mu je treba dati sredstev, ki naglo delujejo na jačenje krvi in ji dovajajo dovoljno količino železa. Tak preparat, ki daje krvi železo, poznan vsem zdravnikom, preizkušen od sto tisoč oseb z uspehom, je «Energina» za jačenje krvi, živcev in teka. To je preparat, ki je v njem uspelo spojiti železo s še nekaterimi hranivnimi sestavinami v taki obliki, da ga želodec laže sprejema in dovaja krvi. Z dovajanjem krvi železa se kri jači, a s tem tudi celotno telo. Odrasli jemljejo «Energina» trikrat na dan po eno veliko žlico pred jedjo; otroci po eno malo žlico na dan pred jedjo. «Energina», hranivno sredstvo za kri in živce, se z uspehom uporablja pri slabokrvnosti, splošni telesni slabosti, okrevanju po bolezní, nervozi, razdražljivosti, nesnanju, zostajanju v telesnem razvilku, anglički bolezní, pomanjkanju in nezadostnem mleku pri dojljah, po malariji in pri pomanjkanju teka in končno za splošno okrepitev telesa in krvi.

Kdor je slabokrven, bled, slabih živcev in brez teka, mu dajte za jačenje krvi «Energina»!

«Energina» se dobiva v vseh lekarnah v zaprtih (originalnih) steklenicah po pol litra. Steklenica «Energina» 55 Din. Po pošti ga razpošilja: Laboratorij «Alga», Sušak. Tri velike steklenice «Energina» 110 Din, šest steklenic «Energina» 220 Din in ena steklenica povrh. 12 steklenic «Energina» 440 dinarjev in dve steklenici povrh. Reg. S. br. 4787/32.

* **Podružnica Zveze absolventov kmetijskih šol v Št. Juriju ob južni železnici** bo imela ustanovni občni zbor v nedeljo 19. t. m. na kmetijski šoli. Spored: od 9. do pol 11. predavanja inž. Petkovška, inž. Kropivška in profesorja Vardjana; ob pol 11. ustanovni občni zbor podružnice; ob 11. seja širšega odbora ZAKŠ. Obed dobi lahko

Samo nekomu vera ali nevera kraljevske žene ni dala miru. Samo en človek je brez prestanka silil vanjo, da bi imela njegovo vero, da bi se izpreobrnila k njegovi veri. Mož, ki je to delal, je silil s tako viharovitjo, s tako zagrizenostjo vanjo, da bi omajal skale. Judita Platterjeva pa je vendar ostala neomajna.

Ta mož je bil superior avguštinskega samostara sredi dolomitske divjine...

Pater Pavel je bil samo ubog gorski duhovnik, ki je preprostemu ljudstvu, prebivalcem gora, oznanjal evangelij. Toda razumel se je na božjo besedo. Zvenela je kakor grom iz njegovih zgovornih ust.

Ponižen služabnik Gospodov je bil in vendar je bil mogočnik, ki se mu ni nihče uprl, le tuja žena v dolomitski hiši pod kraljevskimi stenami.

Bila mu je enaka: moč proti moči, sila proti sili.

To je gorelo in plamtelo, bučalo in se bliskalo, kadar sta bila ta dva skupaj. Toda gospodvalna volja gorskemu duhovniku ni nič pomagala: ako je bil mož močan, je bila ženska močnejša, čeprav je bil mož duhovnik.

Vendar ni odnehal

Zmeraj iznova je stopal v visoko prepasani kuti po dolgi poti iz globoke doline navzgor, tja k dolomitskim samotam. V poletni vročini in zimskem mrazu, v megli in viharju, v zgodnjih jutrih in pozosto že pozno v noč — zmeraj zmeraj je prihajal.

Dalje...

na šoli za 3 do 4 Din vsakdo, ki se prej prikladi z dopisnico ravnateljstvu šole. Po obedu ogled kmetijske in kmetijske gospodinjске šole. Vabljeni so vsi absolventi od blizu in od daleč.

* **Pred gradbo zasilnega mostu v Celju.** Banske uprava je oddala gradbo zasilnega mostu čez Savinjo v Celju tvrdki Dukić in drug, ki je prevzela delo za 170.000 Din in se zavezala, da bo zgradila most v 60 dneh. Stroške bosta krila banska uprava in sreski cestni odbor v Celju. Zasilni most, ki bo stal približno pet metrov niže od porušenega kapucinskega mostu, bo dograjen okrog novega leta.

* **Samomor dveh Slovencev v Zagrebu.** Te dni se je obesil v gozdiču za pokopališčem Mirogojem v Zagrebu kamnoseški pomočnik Anton Kramar iz Pijave gorice pri Ljubljani. Vzrok samomora ni znan, ker pokojnik ni zapustil nobenega pisma. — V Deželičevi ulici v Zagrebu se je pa obesila Dragica Sadarjeva, vdova po ravnateljstvu pomožnih uradov, stara 55 let. Zadnje čase je bila zelo potrta in obupana zaradi moževe smrti. Zapustila je štiri pisma, ki v njih navaja vzrok svojega obupnega dejanja moževo smrt in hude gmotne neprilike.

Pri hripi, influenci in prehladu

se navadno priporoča masaža. Za masažo se priporoča «Alga». Pri hripi, influenci, prehladu namažite rutico z «Algo» in na lahno masirajte bolniku prsa, ledja, roke, noge, vrat in čelo. Masaža z «Algo» ublažuje bolečine, pospešuje bolnika. Po masaži dobi mirno in zdravo spanje.

«Alga» se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. Steklenica 14 Din.

* **Obupan dijak.** Iz Ljubljane je odšel v Kamnik in si tam končal mlado življenje 17letni Vladislav Hribar, dijak VI. razreda klasične gimnazije. Pismo, ki ga je zapustil, kaže, da je preživljal močno duševno krizo.

* **Ne držite denarja doma,** temveč nakupite blago in če ga takoj ne potrebujete, sprejemem denar tudi na račun za poznejši nakup proti visokim obrestim. Stermecki — Celje.

* **Nenavadna smola dveh vlomilcev.** V Jamarju blizu Karlovca sta imela nenavadno smolo vlomilca, ki sta vsak na svojo roko vdrla v prostore nekega tamošnjega trgovca. Eden je plenil v prodajalni in ni vedel, da je v skladišču poleg prodajalne na delu njegov neznan poklicni tovariš. V prodajalni je vse ukradeno blago lepo povezal v sveženj in hotel potem oditi še v skladišče. Komaj pa je odprl vrata, so ga že iz teme zagrabile za vrat močne roke. Vlomilec je bil prepričan, da je v rokah trgovca ali kakega njegovega uslužbenca. Zato se je jel braniti na vse kriplje. Borba, ki se je razvila v temnem skladišču, pa je zbudila gospodarja, ki je prihitel z lučjo in revolverjem ter tako zajel oba hudo presenečena vlomilca.

* **Za negovanje telesa,** za jačjenje udov in zaščito pred obolenjem je Fellerjev Elsa-fluid priznано domače sredstvo in kozmetikum, že 36 let splošno priljubljeno. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti pošlje 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici za 68 Dni, brez nadaljnjih stroškov lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž 360 (savska banovina).

* **Ponarejeni kovanec po 50 Din.** Marija Hočvarjeva iz Budganje vasi, je prejela te dni v Ljubljani za prodane pridelke nekaj nad 100 dinarjev. Izkupiček je deklet prinesla domov, kmalu nato pa je kovanec za 50 Din pri nekem nakupovanju izmenjala. Kovanec je prišel v roke Jožefi Kocjančičevi in njeni materi Mariji, ki biva v Podšumberku. Ko sta omenjeni dve kupovali v Magdičevi trgovini v Ljubljani blago, jima je bil kovanec zaplenjen in izročen ljubljanski policiji. Ponarejeni novec je bil sestavljen iz zmesi cinka in svinca. Hočvarjeva, ki je bila kovanec prejela za svoje blago v Ljubljani, ni niti slutila, da ima ponarejen denar, niti ni vedela, kdo ji ga je na trgu izročil. Sličen petdesetdinarski kovanec je prišel v roke prometnemu uradniku Josipu Cvelfu na postaji Mirni. Promet-

nik je kovanec prejel on neke trgovke na Mirni. Ponarejenec je bil takoj izročen orožnikom, ki so uvedli poizvedbe. Trgovka je izpovedala, da je kovanec prejela od svojega očeta Ivana, trgovca s klobuki na Mirni. Le-tá pa je izjavil, da je moral kovanec prejeti na sejmu v Novem mestu za prodane klobuke. Ker je novec spretno ponarejen, je verjetno, da jih kroži v prometu več. Priporočljiva je torej pazljivost pri sprejemanju denarja.

* **Rop in poizkušen roparski umor.** Pred marioborskim sodiščem se je zagovarjal 22letni splavar Jožef Pušnik od Sv. Ožbolta pri Breznu, ki je bil obtožen poizkušene roparskega umora in izvršenega ropa. V soboto 2. septembra se je mudil v Lubejevi gostilni pri Sv. Ožboltu in opazil, da je pri sosednji mizi sedeči posestnik Karel Grubelnik plačeval svoj zapitek s tisočdinarskim bankovcem. Grubelnik je okrog druge ure ponoči krenil proti domu na Remšnik, kmalu pa mu je sledil tudi Pušnik, v katerem je medtem dozorel zločinski sklep, da oropa Grubelnika. V Ožboltškem jarku v smeri proti Kapli ga je dohitel in z močnim udarcem po tilniku podrl na tla. Na tleh ležečemu je izkušal potegniti iz žepa listnico, kar pa se mu ni posrečilo, ker se je Grubelnik obupno branil. Pušnik je urno segel v žep in z odprtim nožem hladnokrvno pričel obdelavati Grubelnika po glavi. Pod nešteti močnimi udarci z nožem je obležal Grubelnik nezavesten v mlaki krvi in Pušnik mu je odvzel listnico, pobral iz nje denar in listnico odvrget. Orožniki so ga kmalu izsledili. Pri zaslišanju je svoj zločin odkrito priznal. K sreči Grubelnikove poškodbe in rane niso bile smrtonosne. Pušnik je bil obsojen na tri leta hude ječe in na povračilo vseh stroškov.

* **Nov zločin bolgarskih komitašev.** Na naslov Milana Petkovića, Bitoljska ulica 36, je prispel te dni z vlakom iz Bolgarije na beograjsko železniško postajo zaboj, ki je tehtal 50 kg in v katerem bi naj bil med, kakor je bilo označeno na zaboj. Zaboj je bil oddan v ekspedicijo na neki železniški postaji v neposredni bližini bolgarske meje. Ker pa na beograjski železniški postaji niso mogli najti naslovljenca, kakor je bil naveden na zaboj, in se tudi ni dalo dognati, da sploh biva v Beogradu, in ker se je zaboj videl tudi zelo sumljiv, so poklicali pristojna policijska oblastva, da so ga pregledala. V zaboju so našli dve pločevinasti posodi, napolnjeni z razstrelivom. Vsaka posoda je tehtala 23 kg. Sredi razstreliva je bil v vsaki posodi po en peklenjski stroj, sestavljen na poseben način in v zvezi z uro, ki je bila navita, tako da bi se morala peklenjska stroja razpočiti istega dne, ko so ju našli. Peklenjska stroja sta bila povsem enake sestave, kakor oni stroji, ki so bili prej pri raznih atentatih preneseni iz Bolgarije v našo državo. Uri, ki sta bili zvezani s strojema, sta bili prav tako posebnega izdelka. Doslej je našla policija po navadi peklenjske stroja, v katerih je bilo največ do 1 kg razstreliva. Oba peklenjska stroja v zaboju pa sta bila nameščena kar v 20 kg razstrelivne snovi. Spričo strahovitega učinka, ki bi ga doseglo razpočenje takega peklenjskega stroja, si lahko predstavljamo zločinsko podlost ljudi, ki snujejo take napade. Še posebej je treba poudariti, da je bil zaboj tak, da bi mogel zavesti oblastva in občinstvo tako, da bi bila nesreča velikega obsega neizbežna. Uprava beograjske policije in obmejna oblastva vodijo strogo preiskavo.

* **Sodba v vohunskem procesu v Beogradu.** V ponedeljek popoldne je bila pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu objavljena javno sodba v procesu proti Luju Mičiću in tovarišem zaradi zločina vohunstva v korist dveh tujih držav. O tem se je vršila glavna razprava od 23. do 29. oktobra. Obsojeni so bili: 1. Luj Mičić, podpolkovnik v pokoju, na smrtno kazen, ki se izvrši z obešenjem; 2. Friderik Červenka, avstrijski državljani in major v pokoju, na dosmrtno ječo in trajno izgubo častnih pravic; 3. Avgust Furlani, zasebni uradnik in kapetan v ostavki, na 20 let ječe in trajno izgubo

častnih pravic; 4. Mane Streicher, letalski kapetan v pokoju, na 10 let in 6 mesecev ječe in trajno izgubo častnih pravic; 5. Kamillo Serragli, italijanski državljani in trgovec, na 10 let ječe, trajno izgubo častnih pravic in po izvršeni kazni na izgon iz kraljevine Jugoslavije za vedno; 6. Edmund Weiss, italijanski državljani in trgovec na pet let ječe, pet let izgube častnih pravic in po izvršeni kazni na izgon iz kraljevine Jugoslavije za vedno; 7. Oskar Raunacher, administrativni kapetan v pokoju, na 2400 dinarjev globe; 8. Raul Raunacher, administrativni kapetan v pokoju, na globo 1200 Din; 9. Anton Velikonja, pehotni major v pokoju, na globo 3000 dinarjev. Oproščen je bil Karlo Lalić, podpolkovnik v pokoju. Prvih šest obtožencev je bilo obsojenih po členu 42. vojaškega kazenskega zakonika, Weiss kot pomočnik Streicherja, Oskar in Raul Raunacher in Velikonja po členu 114. kazenskega zakona, ker niso prijavili pristojnim oblastvom informacij o ukrepih obsojenega Červenke pred izdajo poročil tujim zaupnikom o vojaški obrambi naše države. Vsem obsojencem razen Červenki in Mičiću, se všteje preiskovalni zapor. Vsi so bili obenem obsojeni na vzajemno kritje stroškov, ki se proglašajo za izterljive.

Posledice slabe prebave

so navadno zapeka, zagatenje, zgaga, pomanjkanje teka, želodčni katar, nemirno spanje, težka in trudna glava, čirni v želodcu, hemoroidi, jetrne bolezn. Cim opazite, da ne prebavljate jedi v redu, vzemite takoj po obedu ali večerji v malo vode prašek «Magna». Rešili se boste vseh skrbi. Za deco in odrasle je najprijetnejši prašek za iztrebljenje želodca in črevesja «Magna», ker čisti naglo, zanesljivo in prijetno, brez vsakih bolečin.

«Magna» se dobiva v lekarnah. Zavojček 4 Din.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

LAŠKO PISMO.

Laško, novembra.

Z veseloigro «Revna kakor cerkvena miš» je bila otvorjena letošnja dramska sezona na našem odru v novem Sokolskem domu. Igra je bila jako odlično režirana in naštudirana. Glavno vlogo barona Uricha je igral g. Drolc nad vse dovršeno naravno. Oily (gdč. Elsbacherjeva) je bila pristna, ne Dunajčanka, ampak že Parižanka. Prav tako je bila tudi Suzina igra (gdč. Kačičeva) mojstrsko dovršena. Obe ste dosegli zaslužen priznanje. Grof Talheim (g. Herlah) je bil izvrstno podan kot izživel plemič. Hudo in nehvaležno vlogo je prav mojstrsko igral. Prav tako je bil tudi Schünzel (g. Križnik) izvrsten. Tudi Ulrichov sin Franc (g. Perko) je bil kos svoji nalogi. Igro so še prav posebno povzdignile okusne kulise, ki so jih napravili naši domači sokolski kulikarji. Vsa čast in priznanje! — Napisne table Jadranske straže za krajevne odbore in podmladek se dobivajo pri bratu Mayerju. — Dne 11. t. m. ob 20. priredijo vsa tukajšnja narodna društva rapalski večer v veliki dvorani Sokolskega doma. — Dne 12. t. m. ob 15. bo občni zbor tukajšnje gasilske čete. — Istega dne ob 20. priredi društva «Blago srce» čajanko, katere čisti dobiček je namenjen za božičnico siromašni šolski deci. — Sreski odbor JNS izreka vsem funkcionarjem in celotnemu članstvu občinskih organizacij iskreno zahvalo in pohvalo za njih trud in požrtvovalnost, s katerim so pripomogli do tako častne zmage narodni misli pri minulih občinskih volitvah in volitvah v Delavsko zbornico.

VOJNIM ŽRTVAM SREDIŠKE ŽUPNIJE.

Središče ob Dravi, oktobra.

V nedeljo 29. oktobra smo imeli v Središču lepo slavnost: odkritje in blagoslovitev spomenika vojnim žrtvam naše župnije. 56 je po številu naših rojakov, katerih trupla trohne po raznih bojiščih. Po pozni sv. maši so se zbrali pred spomenikom celotni odbor za postavitev spomenika z banovinskim svetnikom g. Jakobom Zdravcem na čelu, celotni odbor upravne občine središke z

županom g. Antonom Kolaričem na čelu, središki Sokol, Društvo kmečkih fantov in deklet, Obrtno društvo, Obrtna zadruga z zastavo, zastopniki oblastev in številno ljudstvo.

Slavnost je posetil ban g. dr. Marušič. Ob slavočku so ga pozdravili narodna poslanca g. Lovro Petovar in g. dr. Ljudevit Pivko, banovinska svetnika g. dr. Matej Senčar in g. Jakob Zdravec, sreski načelnik g. dr. Bratina in župan g. Anton Kolarič. Sokolska godba je zaigrala državno himno, nato pa se je g. ban pozdravil z vsemi predstavniki tukajšnjih društev in gg. duhovniki. Uvodne pozdravne besede je izpregovoril župan g. Kolarič, ki je predsedoval odboru za postavitve spomenika, nato pa je tajnik tega odbora, šolski ravnatelj v pokoju g. Anton Kosi, podal podrobno poročilo o delovanju odbora in o nabiranju darov. Iz poročila se je dalo posneti, zakaj je odkrila središka župnija spomenik rojakom, žrtvam svetovne vojne, razmerno tako pozno. Za njim je stopil na govorniški oder ban g. dr. Marušič, ki je z domoljubnim nagovorom odkril spomenik, nato pa je profesor g. dr. Fabjan iz Ljubljane v lepem govoru predočil namen in pomen spomenika ter ob pomoči domačih gg. duhovnikov izvršil blagoslovitev. Po blagoslovitvi sta zapela domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom g. Paniča «Človek glej» in sokolski pevski zbor pod vodstvom br. Čulka «Oj Doberdob». Sokolska godba je zaključila svečanost z narodno himno «Hej Slovani».

Ta lepa svečanost nam ostane v neizbrisnem spominu. Hvala in priznanje vsem, ki so si stekli zasluge za postavitve spomenika, predvsem banovinskemu svetniku g. Jakobu Zdravcu, ki je daroval iz svojega celotno ogražo, županu g. Antonu Kolariču kot predsedniku in šolskemu ravnatelju v pokoju g. Kosiju kot delavnemu tajniku odbora.

Ban g. dr. Marušič je izkoristil svojo navzočnost v Središču tudi v to, da je izročil najvišje odlikovanje banovinskemu svetniku g. Zdravcu, zaslužnemu narodnemu in gospodarskemu delavcu, ki je bil odlikovan z redom jugoslovenske krone IV. stopnje. Pristržna slavnost izročitve odlikovanja se je izvršila na domu odlikovanega, kjer je g. ban sprejemal tudi razna odposlanstva. Zaslužnemu rojaku g. Zdravcu iskreno čestitamo na ponovnem odlikovanju!

JNS V ŠMARSKEM SREZU.

Šmarje pri Jelšah, novembra.

V nedeljo se je vršila tu mesečna seja sreskega odbora JNS, prva po izvršenih občinskih volitvah, pod predsedstvom g. Mihe Skaleta, ki je v uvodu podal kratko sliko odborovega dela iz zadnje seje. Nato je narodni poslanec g. Spindler podal kratko poročilo o političnem položaju v državi, o neresnih govorih glede krize v vladi, o pripravah za delo v narodnem predstavništvu, zlasti glede raznih gospodarskih zakonov, ki se pripravljajo, o pripravah za velikopotezna javna dela po vsej državi in svrhu omiljenja brezposelnosti in bede, o načrtih za poživljenje gospodarskega življenja, zlasti kreditnega gospodarstva. Dalje je podal pregledno sliko o dogodkih ob zadnjih občinskih volitvah in o njih poteku v državi in v srezu, o pritožbah, ki so bile iz našega sreza proti volitvam vložene, in zlasti o raznih poizkusih, da bi se razcepile naše vrste. Naposled je poročal tudi o potrebi preosnove strankine organizacije v srezu na podlagi novih pravil in na podlagi sedanje politične razdelitve občin v srezu.

V sledeči razpravi in izmenjavi misli, ki je trajala skoro dve uri, je bilo iznesenih mnogo predlogov glede grupacije občin, dalje glede davčne prakse v srezu, glede kreditnih odnošajev in zlasti tudi glede preskrbe in prehrane naroda preko zime glede na razmerno zelo slabo letino v srezu. Vsi udeleženci so izražali svoje zadovoljstvo nad lepim uspehom pri občinskih volitvah v srezu in obsojali postopanje punktašev in nekaterih njihovih zaveznikov pri volilni agitaciji, v kateri so bila izkopana spet razna stara strankarska gesla.

Sklenjeno je bilo, obrniti se na odločilna finančna oblastva, naj glede na težavni položaj kmeta in malega obrtnika, ki sta zabredla vanj zaradi splošne stiske in zlasti tudi zaradi slabe letine, omilijo davčno prakso.

Dalje je bila ugotovljena ponovno nujna potreba gospodarske samoobrambe našega kmeta v srezu z nakupovalno in prodajno organizacijo, zlasti za promet z živino, sadjem in vinom. O tem predmetu bo sreski odbor razpravljaj obširneje na svoji prihodnji seji.

Glede strankine preosnove je bilo sklenjeno, da se mora izvršiti do konca tekočega leta.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 12. do 19. t. m.

Nedelja 12. novembra: 8.15: poročila; 8.30: gimnastika (Vrhovec Lojze); 9.00: versko predavanje (ravnatelj Jagodic); 9.30: prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve v Ljubljani; 10.00: predavanje za delavce: «Kdo mora biti zavarovan» (Rudolf Smersu); 10.30: pevski koncert Julija Betetta s spremljevanjem radijskega orkestra; 11.15: slovenska glasba (izvajal bo radijski orkester); 12.00 čas in plošče; 16.00: kmetijska ura «Iz sadjarstva in vinarstva» (inž. Lukman); 16.30: pevski zbor «Zora» iz Šiške; 17.15: plošče; 20.00: prenos operete iz Ljubljane, vmes čas in poročila.

Ponedeljek, 13. novembra: 12.15 plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas in plošče; 18.00: gospodinjstva ura «Naši posli» (ga. Govekarjeva); 18.30: sedanji položaj pomožnih blagajn; 19.00: plošče; 19.30: Slavonija v šegah in navadah (Marjanovič); 20.00: Martinov večer: šramel-kvartet Humer, slovenske narodne v duetu (Gostič in Rus), radijski orkester in radijski jazz, vmes čas in poročila.

Torek, 14. novembra: 11.00: šolska ura: Kako se pripravlja narava za zimsko spanje (Petkovšek); 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas in plošče; 18.00: otroški kotiček (Manca Komanova); 18.30: plošče; 19.00: francoščina (profesor Prezelj); 19.30: Moja pot po Norveški (Škerlj); 20.00: glasbeno oblikoslovje (dr. Dolinar) z radijskim orkestrom; 20.30: kuplete bo pel Bajde; 21.00: vokalni dueti (Kristanova in Rudolfova); 21.30: čas in poročila; 21.50: radijski orkester; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 15. novembra: 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas in poročila; 18.00: komorna glasba (radijski kvintet); 18.30: radijski orkester; 19.00: tujski promet in naše občine (dr. Brilej); 19.30: literarna ura: Engelbert Gangl v naši mladinski književnosti (Josip Vandot); 20.00: pevski koncert «Grafike»; 20.45: Pavla Lovšetova bo pela operne arije s spremljevanjem radijskega orkestra; 21.30: radijski orkester; 22.00: čas, plošče in poročila.

Četrtek, 16. novembra: 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas in plošče; 18.00: otrok in življenje (Marija Kmetova); 18.30: pogovor s poslušalci (profesor Prezelj); 19.00: srbohrvaščina (dr. Rupel); 19.30: plošče po željah; 20.00: prenos iz Beograda; 22.00: čas, poročila in radijski jazz.

Petek, 17. novembra: 11.00: šolska ura: vzgojno predavanje (Pero Horn); 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas in plošče; 18.00: smučarska gimnastika (Drago Ulaga); 18.30: predavanje Narodne odbrane; 19.00: Sokolstvo (Janez Poharc); 19.30: izleti za nedeljo (dr. Andrejka); 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila in plošče.

Sobota, 18. novembra: 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas in plošče; 18.00: plošče, stanje cest; 18.30: zabavno predavanje (Stanko Bitežnik); 19.00: ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber); 19.30: zunanje-politični pregled (dr. Jug); 20.00: šramelkvartet Dolinšek; 20.30: «Fantje na vasi»; 21.00: valčkova ura (radijski orkester in plošče); 22.00: čas, poročila in radijski jazz.

NAŠI NA TUJEM

NOVICE IZ ZEDINJENIH DRŽAV.

Cleveland, oktobra.

V Clevelandu je nedavno parispel slovenski odvetnik Josip Zaviršek, ki ima svoj uradni sedež v Arizoni. V Clevelandu je opravil izpit za državno odvetniško diplomu tudi v državi Ohio. Zaviršek se začasno še vrne v Arizono. — V Los Angelesu je 24. septembra praznoval zlato poroko rojak Jakob Stonič, trgovec z zlatino. Po rodu sta Stonič in njegova žena iz Otovca pri Črnomlju. — V Clevelandu je po dolgotrajni bolezni umrl rojak Andrej Dolenc, pek po poklicu in doma iz Babnega polja pri Polhovem gradu. V Ameriki je bil 32 let. Zapušča ženo, ki je tudi bolna, tri sinove in dve hčeri, od katerih je ena že dvajset let mrtvoudna. — V Roundupu je legel v grob Luka Zupančič, star 57 let in doma iz Vavče vasi pri Trebnjem. Zupančič se je z avtomobilom peljal v Great Fall, kjer ima dve hčeri, drugi dan pa so ga v nekem potoku našli mrtvega. Pokojnik je bil star rudar. Zapušča ženo, tri sinove in štiri hčere. — V Chicagu je preminila rojakinja Marija Jerajeva, doma iz Dobrega polja, stara 52 let. Zapušča moža in štiri otroke. — V Clevelandu se je z avtomobilom zaletel v tovorni avtomobil 19letni Janez Medič, ki ga je pri karambolu ubilo. Za poškodbami je umrla tudi neka mladenka, ki se je vozila z njim, medtem ko so štiri mladeniče hudo poškodovane prepeljali v bolnišnico. Prav tam je umrl Janez Barbič, doma iz Hrastja pri Krškem. Pokojnik je bival v Ameriki 26 let. Dne 11. aprila ga je zadela kap, ki se je zdaj ponovila in mu pretrgala nit življenja. — V slovenskih naselbinah Zedinjenih držav se predvaja film «Triglavske strmine». — V visoki starosti 74 let je v Julietu preminila Neža Piškurjeva, po rodu iz Metlike na Dolenjskem. V Ameriki je bivala 40 let. Zapušča tri sinove in eno hčer. — Za srčno kapjo je v Milwaukee umrla Uršula Hofbauerjeva, stara 76 let in doma iz Rečice v Savinjski dolini. V Ameriki, kjer je bivala 26 let, zapušča moža in sina, v stari domovini pa dve hčeri in štiri brate. — V Clevelandu je pri delu v tovarni nenadoma umrl Andrej Podobnikar, star 42 let, doma z Zidanega mosta. V Ameriki, kjer zapušča ženo, sinčka, očeta in brata, je bival 25 let. — V Butti je legel v grob Jurij Muhič, doma iz Hinje pri Zužemberku. V Ameriki je bil 30 let. — V kraju Breezy Hillu v Zedinjenih državah je postala žrtev strašne nesreče rojakinja Frančiška Pevčeva, stara 75 let in doma iz Gornjega Tuninja na Gorenjskem. Samotarila je v svoji koči in najbrže se ji je prevrnila svetilka. Ko so sosedje opazili požar, je bila že vsa koča v plameu. Starko so potegnili iz ognja vso ožgano že mrtvo.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršiti vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

PREKMURSKI GLASNIK

Žrtev prizanesljivosti. Pri posestniku Janezu Ivaniču v Večeslavcih so kožuhali turščico. Seveda se je nabralo mnogo vaščanov, med njimi Franc Madjar, sin male posestnice, in Anton Koler, oba iz Večeslavcev. Pozneje pa je prišel na kožuhanje tudi Janez Menciger. Ko je stopil v skedenj ter opazil med navzočnimi tudi Kolerja, mu je zagrozil: «Danes bo še tekla kri!» S Ko

V prebavnih organih telesa

Kadar ni nekaj v redu v prebavnih organih telesa, se to javlja na razne načine. Tako n. pr. nima človek teka, občuti stud do jedi, nekaj ga obenem

draži na vzpehavanje, jed mu težko leži v želodcu, muči ga glavobol, čuti se trdnega, težko se pripravi k delu, slabovoljen je in nima naravno urejene stolice. Fellerjeve Elsapilule jačijo želodec in čisteče telo, čistijo obenem tudi kri. Šest škatlic

30 Din, 12 škatlic 50 Din že z omotom in poštino vred pri Evghenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 509.

Odobreno od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, Sp. br. 509 z dne 24./III. 1932.

lerjem sta bila namreč sprta. Okrog polnoči, ko so delo že končali, sta se Madjar in Koler skupno vračala domov. Nedaleč od skednja pa ju je dohitel Menciger, ki je brez besede udaril Kolerja po ustih. Medtem ko je Koler pobiral kapo, ga je Menciger udaril z babko (železnim delom na pripravi, kjer klepljejo kose) po nosu, da se mu je ulila kri. Da prepreči nadaljnje udarce in da zaščiti svojega tovariša, je pred Mencigerja stopil Madjar. Toda slabo je naletel. Menciger ga je silno sunil in nato še udaril z vso močjo po glavi. Menciger se je nato izgubil v noč in odvrget babko v travo. Oba napadenca sta naslednji dan prijavila nasilstvo orožnikom. Kratko zatem pa sta odstopila od tožbe po prigovarjanju Mencigerja samega, ki je v spravo plačal pet litrov vina. Madjar pa je od tega dne čutil bolečine v glavi. Zaskrbljena mati, ki je slišala ponoči njegovo stokanje, ga je večkrat nagovarjala, naj si poišče zdravniško pomoč. Šele ko so bolečine postale neznošne, je odšel k zdravniku, ki je rano obvezal. Toda slednjič so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer je umrl. Sodno raztelesenje je pokazalo, da je imel na temenu vdrtu lobanjo, kar je povzročilo notranje gnojenje zaradi okuženja rane, ki je bila povzročena s silnim udarcem s trdim koničastim predmetom. Udarca bi bil lahko povzročil takojšnja smrt zaradi ranitve možganov. A nesrečni Madjar bi bil lahko vendarle ostal pri življenju, če bi se bil takoj napotil k zdravniku. Postal je žrtev prizanesljivosti. Menciger je priznal svoje dejanje.

Sinova sta ubila očeta. Na Hotizi se je dogodil pretresljiv dogodek. Brata Stefan in Avgust Kirec sta ubila očeta Stefana. V družini je že dalje časa vladal nemir in česti prepiri med otroki in očetom niso obetali ničesar dobrega. Tudi pretekli četrtek popoldne je prišlo do hudega prerekanja in naposled do dejanskega spopada. Oba sinova sta napadla očeta in ga je eden tako udaril po čelu z ročico od voza, da mu je prebil kost in hudo poškodoval možgane. Vsaka pomoč je bila zaman in stari Kirec je kmalu nato umrl. Oba brata sta se prišla sama javit orožnikom. Odvedena sta bila takoj v zapore dolnjelendavskega sodišča.

Smrt ob mejnikih. V noči na 28. oktobra so hoteli trije tihotapci prekoračiti mejo pri Polajncih. Ker se na klice graničarja niso ustavili, je ta ustrelil. Eden tihotapcev se je zgrudil, medtem ko sta ostala dva zbežala v noč. Pri ustreljenem so našli 5000 Din in stare potne liste, po katerih se je dognala njegova istovetnost. Menda je hotela trojica nakupiti v Avstriji blago ter ga nato neopaženo prenesti na naše ozemlje. — Enaka usoda je dohitela pred kratkim nekega drugega tihotapca, ki je izkušal pri Dedoncih tihotapiti žganje preko meje, najbrž na avstrijska tla. Tokrat ga je opazil avstrijski finančni stražnik. Ker se na klice ni ustavil, nego je poizkušal s svojim tovorom zbežati, je zagrmela puška in tihotapec se je zgrudil. — Skoro ob istem času se je pripetil še tretji žalostni dogodek, in sicer na meji proti Madžarski. V zgodnjih jutrnjih urah, ko je bilo še temno, je poizkušal svojo srečo neki tihotapec, ki se je hotel priplaziti s svojim tovorom iz Madžarske na naša tla med občinama Čepinci in Naradnovci. Graničar ga je opazil in ga takoj pozval, naj obstoji. Namesto tega pa je neznanec potegnil samokres in ustrelil proti graničarju, katerega pa k sreči ni zadel. Takoj nato je že počila graničarjeva puška, vendar je bil tihotapec hitrejši ter je izginil v noč. Da bi laže bežal, je zavrget nahrbtnik, v katerem so našli 500 zavojčkov madžarskega tobaka za pipo.

Uboj pred sodiščem. Pred mariborskim malim senatom sta se morala zagovarjati 26letni delavec Janez Žizka iz Žizke in 25letni čevljarški pomoč-

nik Franc Anton iz Odračev, ker sta decembra lanskega leta v prepiru zaboljela z nožem svojega tovariša Mariniča tako hudo, da je ta tri dni pozneje umrl v bolnišnici v Murski Soboti. Medtem ko je Žizka odkrito priznal krvavo dejanje, je Antolin dosledno izkušal tajiti svojo krivdo. Izpovedi mnogoštevilnih prič pa so dokazale tudi njegovo sokrivdo. Senat je obsodil Žizko na šest mesecev strogega zapore, Antolina pa na pet let robije in izgubo častnih državljskih pravic za dobo petih let. Plačati pa mora tudi bolniške in pogrebne stroške.

ŽENSKI VESTNIK

Vrt v novembru

Ko meseca novembra ni na vrtu nobenih cvetic več in ko z zelenjadnih gredic pobiramo zadnjo solato—endivijo, je čas, da pripravimo zemljo k zimskemu počitku.

Vse izpraznjene zelenjadne gredice, kjer nimamo zimske solate ali vsejanega motovilca, prekopljemo (preštihamo, prelopatimo) in če moremo, pognojimo že zdaj, da bo zemlja pomladi, zlasti za prve setve, že zadosti rodovitna. Umestno pa je, da pred prekopavanjem potrebimo ves plevel in ga, ko se posuši, sežgemo, ker je zlasti jezenski plevel ves v semenu in bi se nam preveč zasejal po gredicah, če bi ga kar zakopali. Prekopavamo pa tako, da pustimo zemljo v velikih kepah, kjer bo preko zime dobro premrznila in se zrahljala.

Prav tako prekopljemo cvetlične gredice, kjer smo imeli nasajene enoletne cvetice, katere pa smo odstranili in hkrati tudi poruvali plevel. Tudi gredice, kjer imamo cvetice trajnice, okopljemo tako, da ostane zemlja čim bolj v grudah. Tiste gredice na katerih bodo pomladi cvetele prve pomladanske cvetke, pa že sedaj lepo uredimo in te cvetice posadimo tako, kakor bodo pomladi ostale, a bolj občutljive zavarujemo pred miši s smrečjem, listjem ali brinjem.

Po vrtu, pripravljenem za zimski počitek, polijemo pozimi večkrat gnojnico. Prav tako polijemo gnojnico po nasadih ribeza, kosmulje, malin in leptičnega grmičevja. Tudi te nasade je treba prej okopati in pognojiti.

Visokim vrtnicam odvezamemo kole, jih nekoliko obrežemo in na lahko pripognemo k tlom, kjer jih pozneje pokrijemo s smrečjem. Nizke vrtnice prav tako obrežemo, odstranimo količe ter jih enostavno zasujemo z zemljo tako visoko, da je dobro pokrita krona, to je deblo, kjer je vrtnica cepljena in dela veje. Vrtnice plezalkle tudi nekoliko obrežemo in jih odvezemo od ogrodja ali vrtnih lop, kjer jih imamo pač nasajene, jih položimo po tleh ter zavarujemo, ko pritisne mraz, s smrečjem. Dasi so te vrtnice zelo odporne, vendar prehudega mraza ne prenesejo.

Tako pripravimo vrt za zimsko spanje.

Snaženje kožuhovine

Ker se počasi bliža zima, bo treba misliti na kožuhovino, bodisi na kožuhovinaste ovratnike na plaščih ali jopicah, bodisi na ovratnice iz kožuhovine kakor tudi na cele kožuhovinaste plašče ali jopice. Marsikaj bo treba dokupiti. Gotovo pa imamo kaj v shrambi, kar nam bo moglo kakorkoli že služiti.

Razna taka kožuhovina, ki jo imamo doma, pa je umazana ali nelepa. Temu pa lahko sami odpomoremo brez posebnega truda in z neznatnimi stroški.

Tako na primer snažimo belo kožuhovino z belo moko. Kožuhovino položimo kar na papir, jo

nekoliko pritrdimo na desko, ki smo jo podložile, in jo posujemo s segreto moko (moko segrejemo v pečici). Potem narahlo drgnemo po diaki in po potrebi obnovimo moko. Ko moko otresemo in odstranimo z mehko krtačo še zadnje sledove, počesemo kožuh z glavnikom.

Za snaženje temne kožuhovine pa uporabimo vroče otrobe ali mekinje.

Če so dlake brez leska, poškrpimo kožuh z dvema ali tremi kapljicami lanenega olja, nato pa z mehko ščetjo krtačimo po kožuhu, da se olje povsod razdeli. Vzeti je treba res prav malo olja, ker bi bila dlaka sicer preveč mastna.

Za kuhinjo

Pogačice z makom. Zmešaj v skledi, da naraste, pet rumenjakov, devet dek sirovega masla in sedem dek sladkorja, nato primešaj od pol limone sok in lupinice, žlico ruma, pet dek poparjenih, olupljenih in zribanih mandeljnov in devet dek moke, kateri si primešala pol zavitka pečilnega praška. Potem stolci sneg petih beljakov in ko je trd, mu primešaj tri deke sladkorja v prahu in vse skupaj primešaj k testu. Pekačo dobro namaži in deni v peč (testo vlij v pekačo za prst debelo, zato uporabi primerno veliko pekačo). Nadev pripravi tale: Četrť kile fino zmletega maka zakuhaj v nekaj žlicah mleka, dodaj malo sladkorja, malo cimta, tri deke rozin, limonove lupinice in tri deke olupljenih in drobno zrezanih mandeljnov ali orehov, vse skupaj zmešaj. Nadev naj bo precej gost. Ko se je testo že peklo približno deset minut in je postalo že malo rumenkasto, namaži po testu nadev in peci dalje približno še četrť ure. Pečeno potresi z vaniljevim sladkorjem in hladno zreži na poljubne kose.

Nadevani zrezki. Vzemi vležano goveje meso od stegna ali pa pljučno pečenko. Razdeli ga na zrezke, ki jih potolci in samo malo posoli. Na vsak zrezek položi tanko rezino sirove gnjati in tanko rezino slanine, nato pa ga zvij v obliko klobasice in poveži z nitko. Na razbeljeni masti zrezke lepo rjavo opeci. Ko so na vseh straneh porumeneli, jih zalij z juho ali vodo in pokrite duši do mehkega. Ko je meso mehko, poberi zrezke na topel krožnik, odstrani niti, polij s sokom in daj takoj na mizo. Zraven lahko daš cmočke, dušen riž ali slično. Te zrezke pripraviš lahko tudi za večerjo, ko kuhaš kosilo. Pripraviš jih prav tako in jih pobereš iz soka na krožnik, kjer jih pustiš, da se shlade, nato odstraniš niti ter jih lepo razvrstiš na krožniku, okoli pa naložiš kislih kumaric. Take shraniš za večerjo. Sok porabiš pri kosilu za omako h govejemu mesu.

Namazani kruhki. Kuhano ali pečeno meso (svinjsko, telečje, goveje ali vsakega nekaj, tudi perutnino ali divjačino) zmelji na strojčku. En rumenjaka dobro umešaj, dodaj malo olja in kisa, po potrebi osoli in popopraj, prideni žlico masti oziroma soka pečenke, zmleto meso in žlico dobro sesekljanih kaper. Vse skupaj dobro zmešaj. Zmes naj bo precej gosta. Bel kruh nareži na tanke rezine, namaži na vsako rezino pripravljeno meso, zloži na krožnik in daj k čaju kot priboljšek po večerji na mizo.

Prestice. Na desko deni 12 dek moke, v moko zdrobi 12 dek sirovega masla, žlico sladkorja, malo soli, en beljak, žlico kisle smetane in deko vzhajane kvasa. Vse skupaj umesi v testo, ki ga pokrij s prtičem in ga pusti počivati pol ure. Nato oblikuj iz njega drobne prestice, jih položi na pomazano pekačo ter pomaži z raztepenim in oslajenim beljakom. Potem jih speci.

Venčki iz kakava. Umesi testo: 12 dek moke, 13 dek sirovega masla, 23 dek sladkorja, 8 dek

kakava in eno jajce. Iz testa oblikuj venčke, jih položi na pomazano pekačo, pomaži z razlepenim in oslajenim beljakom, nato pa jih speci v pečici.

Praktični nasveti

Ovčja zabela. Kjer redijo dosti ovac, je gotovo dosti ovčjega loja pri hiši. Ako ta loj zmešamo s precej mleka in ga stopimo, ne zaostaja prav nič za svinjsko mastjo in je prav tako okusna zabela, porabna za vsako jed.

Kako osnažimo tipke pri klavirju, pianinu, harmoniju. Porumenele in zamazane tipke osnažimo, oziroma obelimo, s finim terpentinovim cvetom ali vodikovim dvojnimi oksidom (H_2O_2). Vodikov oksid razredčimo z vodo (šest delov vode, štiri dele vodikovega oksida), pomočimo v tekočino kepicico bombaža (vate) in jo položimo na posamezne tipke, kjer pustimo več ur vplivati nanje. Paziti pa je treba, da niso kepicice bombaža preveč mokre, ker se sicer tekočina steka med tipke. Čez nekaj ur odstranimo bombaž in tipke loščimo z mehko krpo. Po potrebi postopek ponovimo.

Pocinkane kopalne kadi in vedra osnažimo, da se svetijo in so brez madeža, s kredno in vinskim cvetom. Potem loščimo z volneno krpo. Po vsaki uporabi kopalne kadi je treba vodo spustiti, kad dobro pomiti in s suho krpo vedno zbrisati.

Ako nam napadajo polži v kletih ali zimskih shrambah za zelenjavo tam shranjeno zelenjavo, jih preženemo in jim preprečimo dostop k zelenjavi s tem, da natresemo krog nakopičene zelenjave pas apnenega prahu, mavca ali pa navadne živinske soli. Polži se ognejo tem pasovom in ne pridejo do zelenjave.

ZANIMIVOSTI

× **Pomladi rojeni otroci so navadno zdravi.** Pomladi rojeni otroci imajo mnogo več upanja na zdravje in dolgo življenje kakor jeseni ali pozimi rojeni. Švedski raziskovalec profesor Ivan Broman, ki je prišel do tega zaključka, pravi, da velja to predvsem za prva leta otrokovega življenja. Če prestane otrok zgodnjo mladost v zdravju, ima upanje, da bo zdrav in da se bo v redu razvijal. Broman pravi, da je narava zelo modro uredila čas rojstva živali. Mladiči prihajajo na svet po večini v začetku poletja, ko sije toplo sonce. S tem postanejo mlade živali odporne, da lahko kljubujejo tudi ostrim zimam. Pri višjih vrstah živali kakor tudi pri človeku pa narava ni tako skrbna, in sicer zato ne, ker se zna človek varovati pred mrazom s toplo obleko, kurjenimi sobami, dobro hrano in raznimi drugimi sredstvi. Vendar nam pa številčni podatki dokazujejo, da je umrljivost otrok največja v januarju in februarju, medtem ko imajo pomladi ali v začetku poletja rojeni otroci boljše upe, da ostanejo živi, kakor jeseni ali pozimi rojeni. Najnovejši podatki nam pa dokazujejo, da si narava sama prizadeva urediti tudi dobo poroda pri ljudeh. Tako se rodi v Skandinaviji največ otrok v marcu in aprilu, najmanj pa v novembru, ki je med vsemi meseci v tem pogledu najneugodnejši.

× **Kako miška gloda.** Domača miš oglođa vse, kar ni kovinaste ali kamenitega. Za to njeno lastnost se je zanimal učenjak Schaff. Zapiral je miši v kletke s stenami iz različnih snovi, da bi dognal, kako se bodo pregledale iz njih. Miš je začela glodati pri špranjicah, na ogljih in robovih. Če gre špranja skozi vso steno, jo miš preglođa tako, da lahko zleze skozi njo. Če je v steni več špranj neenake širine, si izbere miš vedno najširšo, čeprav poizkuša glodati tudi druge. Pri oceni širine špranj se pa ne zanaša na oči, temveč na izvrsten tip, ki ga ima v gobčku. Miš gloda tudi v popolni temi. Na gobčku ima sicer tipalne brčice, ki pa pri tem nimajo nikake vloge. Če je špranja preozka, miš noče glodati. Miš tudi spozna, če gre špranja skozi vso steno ali pa samo skozi del. Najbrž se ravna pri tem po zraku, ki prihaja skozi špranja, ali pa po

razliki med notranjo in zunanjo toploto. Miška razlikuje tudi trše reči od mehkejših. Prednost daje vedno mehkejšim predmetom, ne da bi jih posebej preizkušala. Vendar si pa izbere širšo špranja, čeprav je v tršem lesu. Če naleti miška na tenko, prožno in upogljivo steno brez špranj, recimo na gladko napet papir, ne poizkuša priti skozenj. Vse torej kaže, da stene brez špranj, čeprav niso iz posebno trde snovi, miši zadržijo.

× **Človeštvo v borbi s potresom.** Neprestano slišimo o novih potresih. Zadnje vesti o potresih so prišle iz Grčije, Italije in Kalifornije. Eden najstrašnejših potresov v novejšem času je bil pred desetimi leti na Japonskem, v deželi otokov, kjer so potresi najpogostejši. V avgustu leta 1923. je potres uničil Tokio in važno pristanišče Jokohamo; zahteval je 142.000 človeških žrtev in do tal je porušil 576.000 poslopij. Takrat se je ponovno pokazalo, da je potres najstrašnejša prirodna nesreča. A tudi vsako zlo ima svojo dobro stran in iz vsake nesreče lahko človek črpa koristne nauke. Japonski potres je dal učenjakom pobudo, da so začeli proučevati prirodne pojave in razmišljati, kako bi se dale preprečiti strašne posledice potresnih nesreč. Pri obnovitvi Tokija so delali poizkuse z gradbo trpežnejših, odpornejših poslopij. Že prej so izkušali stavbniki kljubovati potresu z večjo trdnostjo stavb. Zdaj dajejo prednost kamenitim poslopjem, ki postanejo z jekteno sestavo posebno trdna in odporna. Treba je pri tem skrbno proučiti vprašanje, kako nastane in se razvija potres. Po vsej Japonski je razporejena mreža opazovalnih zavodov, ki zabeležijo tudi najmanjši potresni sunek. Tudi zdaj opazujejo na Japonskem rahle potresne sunke. V sredini Azije se dajo potresni sunki meriti po pritisku merskih valov na skalnato obrežje. S skrbnim primerjanjem beležk vseh opazovalnih zavodov lahko ugotovimo ne samo širjenje potresa po vsej zemlji, temveč ga lahko tudi nadzorujemo, obenem pa zanesljivo sklepajo o ustroju in lastnostih poedinih plasti naše zemlje prav do njenega središča. Tako lahko izvemo nekaj podrobnosti o skrivnostnih globinah zemlje, kamor človeško oko ne more predreti. Japonski učenjaki so dognali, da sega ognjišče potresov, ki leži v Evropi približno 30 km pod vršino zemlje, na Japonskem desetkrat globlje. Mnogi pojavi, kakor čudni zvoki, čudoviti svetlobni pojavi in izpremembe elektrike v zraku, so pa še vedno nepojasneni. Japonski učenjak Ishimoto je napravil tako občutljiv instrument, da zabeleži vsako najmanjše premikanje zemlje. S tem instrumentom bo mogoče ljudi pravočasno opozoriti na bližajoči se potres. Poznamo že instrumente, ki lahko z njimi opozorimo ljudi na bližajoče se bljuvanje ognjenikov. Tako se je posrečilo rešiti na nekem otoku 23.000 ljud² ki so jih hitro prepeljali drugam. Po potresu v morju je nastal letos v marcu ogromen val, ki so ga na Sandwichskih otokih točno napovedali, in parniki so lahko pravočasno zapustili ogroženo pristanišče ter odpluli na širno morje. Včasih tudi narava sama svari ljudi. Predlanskim se je v Albaniji slišalo pred vsakim potresnim sunkom močno bobnenje in tako so ljudje lahko rešili vsaj goło življenje. Samo prvi potresni sunek je zahteval 30 človeških žrtev, ker se ljudje niso zmenili za bobnenje.

× **Umor zaradi babjeverstva.** V Užhorodu je sodišče obsodilo 43letno Julijo Okohribovo na tri leta zaradi umora. Okohribova je pred sodiščem izjavila, da je umorila Katarino Spinovo s sekuro, ker je bila prepričana, da ji je urekla kravo, ki ji ni hotela dati mleka. Vedno se je bala Spinove zaradi njenega čaranja. Zato se je odločila, da jo umori.

× **Človek lahko živi 50 dni brez jedi.** Kadar žival ničesar ne je, požira tako rekoč lastno telo. Gladujoče telo dobiva hrano iz lastnih zalog, kar se vidi tudi na ljudeh, ki so mojstri v gladovanju, kakor je bil Italijan Succi. Samo ob sebi umevno pa je, da so te zaloge vedno manjše in telo gladujočega človeka postaja vedno lažje. Čeprav gladujoča žival ne zaužije nobene hrane, vendar izloča v manjših množinah blato, kar je razumljivo, ker se hrani, kakor rečeno, iz zalog last-

Zopet znižane cene!

Preskrbite si za zimo po nizkih cenah perje v Trgovskem domu Stermecki!

Samo
Din 10⁵⁰, 17⁵⁰ in 28[—] mešano perje
Samo
Din 48[—], 60[—] in 105[—] čiščeno perje
Samo
Din 66[—] sivi puh, Din 152[—] polpuh
Samo
Din 250[—] beli puh.

Trgovski dom
Stermecki
Tovarna perja in oblek
Celje št. 97

Zahtevajte takoj veliki novi ilustrirani cenik z več tisoč slikami, katerega dobite brezplačno! Zahtevajte vzorce perja, da se prepričate o dobri kvaliteti. Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

nega telesa. Gre tu za ostanke sokov, izlivajočih se v čeva, zlasti žolča. V začetku si pomaga telo predvsem z glikogenom, nabranim v jetrih, mišicah in drugod, potem pa pridejo na vrsto maščoba in beljakovine. Zanimivo je, da gladujoča žival varčuje z beljakovinami tako, da jih izloča telo le v neznatnih količinah, kolikor je pač nujno potrebno. Telo postaja lažje in prvi vrsti zaradi krčenja maščobnih zalog. Pri živalih, ki so poginile za lakoto, so našli samo eno tridesetinko količine maščobe, ki je je imela žival v početku poizkusa. Tudi tega mišičevja pade do dveh tretjin, dalje se skrči drobno in tudi koža. Pač pa skoro nič ne izgubi na teži možgani in srce. To je jasno, zakaj narava sama skrbi, da pridejo na vrsto najprej organi, ki jih telo lahko pogreši, medtem ko možganov in srca ne more pogrešiti. Ob smrti od lakote izgubi telo na teži približno dve petini. Succi je izgubil vsak dan približno en odstotek svoje teže. Človek prenese do 50 dni popolnega glada, pes do 60, mačka komaj 20, konj pa komaj 8 dni. Mnogo je odvisno od množine maščobe. Živali, ki imajo malo maščobe, kmalu poginejo od lakote. To vidimo pri mladih psih, ki poginejo že čez tri dni. Dvoživke pa lahko žive brez hrane tudi dve leti, posebno pri nizki toploti. To je razumljivo, zakaj njihovo hladno telo ima slabo menjavo snovi. Tako si lahko razlagamo, da se nižje živali in rastline zbude iz dozdevne smrti tudi čez več let, kajti v stanju «skritega življenja» se snovi v njih menjavajo le neznatno. Lakota ne povzroča posebno hudih bolečin. Besnost pri gladujočih ljudeh se pojavi le, če je glad v zvezi s hudimi duševnimi doživetji ali duševnimi motnjami. Drugače pa prenaša človek glad težko samo prve dni, ko misli neprestano samo na jed in ko mu postaja slabo, posebno čez dan, ko je sicer varen jesti. Kmalu pa otopi in naposled oslabi tako, da začne počasneje dihati. Žival postane zaspana, telesna toplota pade in smrt nastopi v spanju, kakor da je bila življenja počasi, neopaženo ugasnila.

× **Ledena streha nad Grenlandijo.** Ledena streha v višini okrog 100 km nad severnim polarnim ozemljem je najvažnejše odkritje francoske družbe, ki se je vse leto mudila v Scoresby Sundu v vzhodni Grenlandiji. Že prej so sicer domnevali, da je nad Grenlandijo ledena streha.

toda francoski raziskovalci so prvi, ki se jim je posrečilo ta naravni pojav ne samo dokazati, temveč tudi določiti njegovo višino nad zemljo. V ta namen so rabili odmev, ki pomagá izmeriti tudi globino morja. Na ladji ustrelje in potem izmerijo čas, ki ga rabi pok, da doseže morsko dno in se vrne kot odmev na ladjo. Ker poznamo hitrost zvoka, lahko na ta način izračunamo globino morja. Tako so storili tudi francoski raziskovalci na ledeni strehi in ugotovili, da je zrak zelo redek. Ledeno streho sestavljajo zmrzle kapljice vode, mnogo manjše od deževnih kapelj. Francoski raziskovalci domnevajo, da ima ledena streha važen pomen pri postanku viharjev na vsem severnem delu zemlje. Upajo, da se jim posreči dokazati, da nastajajo viharji visoko na severu.

× **V borbi s kobiličjo nadlego.** Skoro vsako leto čitamo pomladi in poleti o silni škodi, ki jo napravijo po Afriki ogromni roji kobilice. Človek je v borbi s kobiličami poizkusil že vse mogoče, da bi se jih obvaroval, toda uspešnega sredstva proti tem nedežnim škodljivkam še ni našel. Čudno se sliši to, saj vidimo, da gre človek na drugih poljih od uspeha do uspeha. Ukroti je zveri, kobilicam pa ne more do živlega. Kobilice se selijo iz kraja v kraj v rojih, debelih po pol metra, širokih 40 do 50 km, dolgih pa 6 do 10 km. Poedine kobilice so dolge po 10 cm in debele 2 1/2 in pol cm. Zanimivo bi bilo sešteti kobilice v takem roju. Človek uničuje že odrasle kobilice, potem njihova jajčeca in pa mlade kobilice, ko se izležejo. V boju proti kobilicam rabi človek metalce, plamen, plinske bombe, ki se mečejo iz letal, ali pa gost dim. Načinovitejša sredstva se pa dajo rabiti le v poedinih primerih, ker so nevarna tudi ljudem. Samica zleže jajčeca do 10 cm globoko v zemljo, da so tako dobro zavarovana. Mlade kobilice še ne znajo letati in so za dotični kraj nevarnost zase. Odrasle kobilice se spuščajo na zemljo samo proti večeru in pokončavajo rastlinstvo samo na kraju, kjer so se spustile, medtem ko se plazijo mlade kobilice v ogromnih trumah vedno naprej in požro vse, kar dosežejo. Na svoji poti ne poznajo zaprek in preplezajo hiše in gore, ki jim zapirajo pot. Če nalete pri tem na reko, pepadejo po vrsti v vodo in tako se naberejo včasih kar milijuni mladih kobilic, ki napravijo na vodi most, da druge kobilice srečno pridejo čez na drugo stran. Proti takim trumam kobilic izkopljejo ljudje dolge prek pe in jih napolnijo s strupom, ki tek čino ali p. sujejo s strupenim praškom. Na ta način pa zadrži človek le neznaten del kobilic na njihovi uničujoči poti. V Mersku so pa začeli graditi tovarne za predelovanje kobilic in razvija se trgovina s kobiličami. Kobilice zbirajo in krmito z njimi perutnino ali pa jih pražijo in razpošiljajo na vse kraje. V nekaterih krajih domačini kobilice jedo in baje so z njimi zelo zadovoljni, ker so okusne. Održejo jim glave, krila in noge, drugo pa pojedjo. Če hočemo, da bo boj proti kobilicam uspešen, je treba poiskati kraj, kjer se najbolj množe. Strokovnjaki menijo, da je treba poiskati te kraje južno od Atlantskega gorovja. Mlade kobilice se zležejo pomladi ali poleti v nerodovitnih krajih, kjer jim redka trava in grmičevje zadoštuje za hrano le nekaj mesecev. V starosti 5 do 6 tednov prelete kobilice po točno določenih potih Atlantske gorovje. Pri t. ploti 6 stopinj nad ničlo kobilice otrpnejo od mraza. V visokem Atlasu pa meri ozračje 8 stopinj nad ničlo. Zato lete kobilice čez gorovje v ogromnih, cigari podobnih rojih, tesno druga pri drugi, da obdrže telesno toploto. Tamkaj leteče kobilice od mraza po vrsti otrpnejo in popadajo na tla in tako preleti gorovje samo sredina ogromne cigare. Vsako leto pokončajo ljudje ogromne milijarde kobilic, kar pa le malo zaleže.

Listn'ca uredništva

Starčevce. Bučka je pridružena občini Studencu.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Strašna prisega.

A: «Ali se je res tvoja žena zaklela, da ne pojde nikdar več v gore?»

B: «Res! Zaradi odmeva, ker ne more imeti zadnje besede.»

Nevarnost.

A: «Ali ti je res tašča nevarno obolela?»

B: «Res, ampak nevarno bi bilo, če bi ozdravela!»

Poslednje besede.

A: «Katere so bile njegove poslednje besede, preden je umrl?»

B: «Sploh ni prišel do tega, ker je bila do zadnjega njegova žena zraven.»

Cenene košare.

Na trgu v Sarajevu sta stala dva cigana in prodajala košare.

«Košare, košare, ljudje božji!» kriči eden. «Po petdeset par ena.»

«Košare po trideset!» kriči drugi.

Ko sta potem v krčmi pila za izkupiček, pravi prvi: «Kako pa napraviš, Rom, da daješ košare tako poceni? Jaz vrbje kradem, pa še ne morem prodajati košar ceneje kakor po petdeset par.»

«O, Rom,» odvrne drugi, «jaz kradem že pletene košare.»

Obljuba dela dolg.

Gospodar: «Ali niste vi tisti, ki je pred petimi minutami pri meni beračil? Kaj pa hočete že spet?»

Berač: «Saj ste rekli, da mi boste prihodnjič kaj dali!»

Sinkov jok.

Očka: «Zakaj se jokaš?»

Sinko: «Včeraj sem se udaril v roko.»

Očka: «Pa zakaj jokaš danes?»

Sinko: «Včeraj te ni bilo doma, pa se jočem šele zdaj...»

V gledališču.

Igralec: «Zakaj pa Boltžar tako strašno preklinja za odrom?»

Igralka: «Zato, ker je dobil samo enajst lovcrovih vencev.»

Igralec: «Ali ni to dovolj?»

Igralka: «Že, toda on jih je plačal dvanajst!»

MALI OGLASI

Kupujte vse potrebščine iz prve roke najceneje v trgovinah Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer — novootvorjena zaloga «Tivar»-oblek po tovarniških cenah. 270

Naprodaj so po nizki ceni gozdovi iz Arenbergove zapuščine v katastr. občini Radenci in Stanetinci, in sicer v Kosih ali skupaj 18 ha. Pojasnila dajeta dr. Ivo Benkovič v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 6, in notar Požun v Gornji Radgoni. 268

Zahtevajte

takoj, še pred sajenjem, brezplačni cenik sadnega drevja drevesnic Ivana Gradišnika, Šmarjeta-Celje.

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi še najlaže vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da odvezemamo izdelane pletenine, dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in zaslužka, pišite zaupno po brezplačni navodila trolki: Domača pletarska industrija Josip Tomažič. Maribor, Krekova ulica št. 16.

Huda naloga.

Sin (zdravnik): «Oče, pijačo boste morali popolnoma opustiti!»

Oče: «Mar sem te zato dal študirati, da mi boš kratil edino veselje moje starosti?»

Izgovor.

Sodnik: «Ta jajca ste torej pri branjevki ukradli? Ali morete kaj v svojo opravičbo navesti?»

Obtoženec: «Da, gospod sodnik: vzel sem jih po pomoti.»

Sodnik: «Po pomoti?»

Obtoženec: «Res, gospod sodnik. Sem mislil, da so sveža.»

Dober mož.

Žena (piše možu iz Rogaške Slatine): «Tu se počutim izvrstno, kajti shujšala sem že za polovico. Koliko časa smem še ostati?»

Mož: «... dokler ne shujšaš še za drugo polovico!»

Kakor bo.

A: «Ali je bil vaš stric do zadnjega pri zvesti?»

B: «Še ne vemo; oporoka 'e bo šele jutri odprla!»

Pravi vzrok.

Prvi trgovec: «Ali si bil letos na letovišču?»

Drugi trgovec: «Ne, nisem mogel iti zaradi trgovinskih poslov.»

Prvi: «Kaj si imel toliko dela?»

Drugi: «Ne, tako malo.»

Najboljše nogavice

Golša, nabrekel vrat

je obolenje ščitne žleze, katera se more pravočasno ozdraviti, ker se drugače delovanje tega važnega organa kot zaščita proti strupom ograža, zaradi česar nastopajo neugodni in dostikrat nevarni pojavi. Zdravniška znanost je ugotovila, da soli, ki vsebujejo jod, izredno dobro delujejo na razne oblike golš. Mnogoštevilni bolniki so ugotovili, da dosežejo z uporabo našega enostavnega

pitnega zdravljenja

liter in povsem neškodljiv vpliv na bolezen. Vsakdo, kdor trpi na golši in ima nabrekel vrat, otečene žleze, naj zahteva našo kajžico, katero mu pošljemo brezplačno. Dopisnica zadostuje.

Poštno nabiralno mesto:

Georg Fulgner, Berlin-Neuköln, Ringbahnstrasse 24, Abt. P. 91.